॥ महान्यासः॥

॥पञ्चाङ्गरुद्रन्यासः रावणोक्ता पञ्चाङ्गप्रार्थना-सहितम्॥

ओङ्कारमत्रसंयुक्तं नित्यं ध्यायन्ति योगिनः। कामदं मोक्षदं तस्मै नकाराय नमो नमः॥१॥

नर्मस्ते रुद्र मन्यवं उतो त इषवे नर्मः। नर्मस्ते अस्तु धन्वंने बाहुभ्यांमुत ते नर्मः॥ या त इषुंः शिवतमा शिवं बभूवं ते धनुंः। शिवा शंरव्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय॥

कं खं गं घं ङं। यरलवशषसहोम्। ॐ नमो भगवते रुद्राय। पूर्वाङ्गरुद्राय नमः।

महादेवं महात्मानं महापातकनाशनम। महापापहरं वन्दे मकाराय नमो नमः॥२॥

अपैतु मृत्युरमृतंं न आगंन्वैवस्वतो नो अभयं कृणोतु। पर्णं वनस्पतेरिवाभिनंः शीयता ध रियः स च तान्नः शचीपितः।

(SOUTH)

चं छं जं झं ञं। यरलवशषसहोम्। ॐ नमो भगवते रुद्राय। दक्षिणाङ्गरुद्राय नमः।

शिवं शान्तं जगन्नाथं लोकानुग्रहकारणम्।

शिवमेकं परं वन्दे शिकाराय नमो नमः॥३॥

ॐ। निर्धनपतये नमः। निर्धनपतान्तिकाय नमः। ऊर्ध्वाय नमः। ऊर्ध्वलिङ्गाय नमः। हिरण्याय नमः। हिरण्यलिङ्गाय नमः। सुवर्णीय नमः। सुवर्णीलिङ्गाय नमः। दिव्याय नमः। दिव्यलिङ्गाय नमः। भवाय नमः। भवलिङ्गाय नमः। शर्वाय नमः। शर्वलिङ्गाय नमः।

शिवाय नमः। शिवलिङ्गाय नमः। ज्वलाय नमः। ज्वललिङ्गाय नमः। आत्माय नमः। आत्मिलङ्गाय नमः। परमाय नमः। परमिलङ्गाय नमः। एतथ्सोमस्यं सूर्यस्य सर्वेलिङ्गः ई

स्थापयति पाणिमन्नं पवित्रम्।

(WEST) टं ठं डं ढं णं। यरलवशषसहोम्। ॐ नमो भगवते रुद्राय। पश्चिमाङ्गरुद्राय नमः।

> वाहनं वृषभो यस्य वास्किः कण्ठभूषणम्। वामे शक्तिधरं वन्दे वकाराय नमो नमः॥४॥

(NORTH)

यो रुद्रो अग्नौ यो अप्पसु य ओषंधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवंनाऽऽविवेश तस्मैं रुद्राय नमों अस्तु॥

तं थं दं धं नं। यरलवशषसहोम्। ॐ नमो भगवते रुद्राय। उत्तराङ्गरुद्राय नमः।

यत्र कुत्र स्थितं देवं सर्वव्यापिनमीश्वरम्। यक्षिङ्गं पूजयेन्नित्यं यकाराय नमो नमः॥५॥

प्राणानां ग्रन्थिरसि रुद्रो मां विशान्तकः। तेनान्नेनांप्यायुस्व॥ नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युंर्मे पाहि।

(UPWARDS) पं फं बं भं मं। यरलवशषसहोम्। ॐ नमो भगवते रुद्राय। ऊर्ध्वाङ्गरुद्राय नमः।

॥पञ्चाङ्गमुखन्यासः रावणोक्ता पञ्चमुखप्रार्थना-सहितम्॥

तत्पुरुषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयाँत्॥

संवर्ताग्नि-तटित्प्रदीप्त-कनक-प्रस्पर्धि-तेजोरुणं

गम्भीरध्वनि-सामवेदजनकं ताम्राधरं सुन्दरम्। अर्धेन्दुद्युति-लोल-पिङ्गल-जटाभार-प्रबोद्धोदकं

वन्दे सिद्धसुरासुरेन्द्रनितं पूर्वं मुखं शूलिनः॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय। पूर्वाङ्गमुखाय नमः। (EAST)

अघोरैंभ्योऽथ् घोरैंभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः। सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नमंस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥

कालाभ्रभ्रमराञ्जन-द्युतिनिभं व्यावृत्तपिङ्गक्षणं कर्णोद्धासित-भोगिमस्तकमणि-प्रोद्धिन्नदंष्ट्राङ्करम्।

सर्पप्रोतकपाल-शुक्तिशकल-व्याकीर्णताशेखरं वन्दे दक्षिणमीश्वरस्य वदनं चाथर्वनादोदयम॥ ॐ नमो भगवते रुद्राय। दक्षिणाङ्गमुखाय नमः। (SOUTH)

स्द्योजातं प्रंपद्यामि स्द्योजाताय वै नमो नर्मः।
भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नर्मः॥
प्रालेयाचलिमन्दुकुन्द-धवलं गोक्षीरफेनप्रभं
भस्माभ्यङ्गमनङ्गदेहदहन-ज्वालावली-लोचनम् ।
विष्णु-ब्रह्म-मरुद्गणार्चितपदं ऋग्वेदनादोदयं
वन्देऽहं सकलं कलङ्करिहतं स्थाणोर्मुखं पश्चिमम्॥
ॐ नमो भगवतें रुद्राय। पश्चिमाङ्गमुखाय नमः। (WEST)

वामदेवाय नर्मों ज्येष्ठाय नर्मः श्रेष्ठाय नर्मो रुद्राय नम्ः कालांय नम्ः कलंविकरणाय नम्ो बलंविकरणाय नम्ो बलाय नर्मः ॥ सर्वभूतदमनाय नर्मो म्नोन्मनाय नर्मः॥ गौरं कुङ्कमपङ्कितं सुतिलकं व्यापाण्डुमण्डस्थलं भूविक्षेप-कटाक्षवीक्षण-लसत्-संसक्तकर्णोत्पलम्। स्निग्धं बिम्बफलाधरं प्रहसितं नीलालकालङ्कृतं वन्दे याजुषवेदघोषजनकं वक्रं हरस्योत्तरम्॥ ॐ नमो भगवतें रुद्राय। उत्तराङ्गमुखाय नमः। (NORTH)

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिब्रह्मणोऽधिपतिब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम॥

> व्यक्ताव्यक्तनिरूपितं च परमं षट्टिंशतत्त्वाधिकं तस्मादुत्तर-तत्त्वमक्षरमिति ध्येयं सदा योगिभिः। ओङ्कारादि समस्तमन्त्रजनकं सूक्ष्मातिसूक्ष्मं परं वन्दे पञ्चममीश्वरस्य वदनं खव्यापि तेजोमयम्॥

ॐ नमो भगवते रुद्राय। ऊर्ध्वाङ्गमुखाय नमः। (UPWARDS)

॥ केशादिपादान्त (प्रथमो) न्यासः॥

या तें रुद्र शिवा तुनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तुनुवा शन्तंमया गिरिंशन्ताभिचांकशीहि॥

शिखायै नमः॥ (TUFT)

अस्मिन् मंहृत्यंर्ण्वें उन्तरिक्षे भवा अधि। तेषार्ं सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥

शिरसे नमः॥ (TOP OF HEAD)

सहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याँम्। तेषा रं सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥

ललाटाय नमः॥ (FOREHEAD)

हुर्सः शुंचिषद्वसुंरन्तरिक्ष्यसद्धोतां वेदिषदितिथिर्दुरोण्सत्। नृषद्वंरुसदंत्सद्धोम्सद्जा गोजा ऋत्जा अंद्रिजा ऋतं बृहत्॥

भुवोर्मध्याय नमः॥ (MIDDLE OF EYEBROWS)

त्र्यंम्बकं यजामहे सुगृन्धिं पुष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥ नेत्राभ्यां नमः॥ (EYES)

नमः स्रुत्याय च पथ्याय च नमः काट्याय च नीप्याय च नमः सूद्याय च सर्स्याय च नमो नाद्यायं च वैशन्तायं च।

कर्णाभ्यां नमः॥ (EARS)

मा नंस्तोके तनये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेष रीरिषः। बीरान्मा नो रुद्र भामितोऽबंधीर्ह्विष्मन्तो नमंसा विधेम ते॥

नासिकायै¹ नमः॥ (NOSE)

अवृतत्य धनुस्त्व सहस्राक्ष शतेषुधे॥

निशीर्य शल्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव। मुखाय नमः॥ (FACE)

 ^{1} नासिकाभ्यां

कण्ठाय नमः॥ (NECK)

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवर् रुद्रा उपंश्रिताः।

तेषा १ सहस्रयोज्ने ऽवधन्वांनि तन्मसि॥

तेषा 🖁 सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वा अधः, क्षंमाचराः।

उपकण्ठाय नमः॥ (LOWER NECK)

नर्मस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवें। उभाभ्यांमुत ते नमों बाहभ्यां तव धन्वंने॥

बाह्भ्यां नमः॥ (SHOULDERS)

या तें हेतिर्मीं दुष्टम् हस्तें बुभूवं ते धर्नुः। तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमंयक्ष्मया परिञ्जुज॥ उपबाहभ्यां नमः॥ (ELBOW TO WRIST)

परि णो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्तु परि त्वेषस्यं दुर्मृतिरंघायोः। अवं स्थिरा मुघवंद्र्यस्तनुष्व मीद्वंस्तोकाय तनयाय मृडय॥ मणिबन्धाभ्यां नमः॥ (WRISTS)

ये तीर्थानि प्रचरन्ति सृकावन्तो निष्क्षिणः। तेषा सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥

हस्ताभ्यां नमः॥ (HANDS)

स्द्योजातं प्रंपद्यामि स्द्योजाताय वै नमो नर्मः। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नर्मः॥ अङ्गष्ठाभ्यां नमः॥ (ROLL RING FINGERS ON THUMBS)

वामदेवाय नमों ज्येष्ठाय नमेः श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः कालाय नमः कलंविकरणाय नमो बलंविकरणाय नमो बलाय नमो बलंप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमों मनोन्मंनाय नमः॥

तर्जनीभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON INDEX FINGERS)

अघोरैंभ्योऽथ घोरैंभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः।

तन्नों रुद्रः प्रचोदयाँत्॥ अनामिकाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON RING FINGERS)

तत्पुरुषाय विद्महें महादेवायं धीमहि।

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम॥

किनिष्ठिकाभ्यां नमः॥ (ROLL THUMBS ON LITTLE FINGERS)

नमो हिरण्यबाहवे हिरण्यवर्णाय हिरण्यरूपाय हिरण्यपतयेऽम्बिकापतय उमापतये पशुपतये नमो नमः॥

करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः॥(RUB PALMS OVER ONE ANOTHER, FRONT AND BACK)

नमों वः किर्िकेभ्यों देवाना १ हृदंयेभ्यः॥ हृदयाय नमः॥ (HEART)

नमों गुणेभ्यों गुणपंतिभ्यश्च वो नमः॥ पृष्ठाय नमः॥ (BACK)

नम्स्तक्षंभ्यो रथकारेभ्यंश्च वो नर्मः॥ कक्षाभ्यां नमः॥ (ARMPIT TO WAIST)

नमो हिरंण्यबाहवे सेनान्यें दिशां च पतंये नमंः॥

पार्श्वाभ्यां नमः॥ (TRUNK) विज्यं धर्नुः कपुर्दिनो विश्लस्यो बार्णवा उत।

अनेशन्नस्येषंव आभुरस्य निष्क्षथिः॥ जठराय नमः॥ (STOMACH)

हिर्ण्युगुर्भः समंवर्तताग्रे भूतस्यं जातः पतिरेकं आसीत्।

सदाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवायं ह्विषां विधेम॥

नाभ्यै नमः॥ (NAVEL)

मीढुंष्टम् शिवंतम शिवो नंः सुमनां भव।

पुरमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान आ चंर पिनांकं बिभ्रदा गंहि॥ कट्ये नमः॥ (WAIST)

ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपर्दिनः।
तेषारं सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥

गुह्माय नमः॥ (upper reproductive organs)

ये अन्नेषु विविध्यंन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्। तेषा र्स्सस्योजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥

अण्डाभ्यां नमः॥ (LOWER REPRODUCTIVE ORGANS)

स शिरा जातवेदा अक्षरं पर्म प्दम्। वेदांनार् शिरंसि माता आयुष्मन्तं करोतु माम्॥

मा नो मृहान्तंमुत मा नो अर्भुकं मा न उक्षंन्तमुत मा नं उक्षितम्।

मा नो वधीः पितर्ं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तनुवों रुद्र रीरिषः॥ ऊरुभ्यां नमः॥ (THICHS)

एष ते रुद्रभागस्तं जुंषस्व तेनांवसेनं परो मूर्जवतोऽतीृह्यवंततधन्वा पिनांकहस्तः कृत्तिंवासाः॥

जानुभ्यां नमः॥ (KNEES)

अपानाय नमः॥ (ANUS)

स्रमृष्ट् जिथ्सोम्पा बांहुश्ध्यूर्ध्वधंन्वा प्रतिहिताभिरस्ता। बृहंस्पते परिंदीया रथेन रक्षोहाऽमित्रा अपबाधंमानः॥

जङ्घाभ्यां नमः॥ (KNEE TO ANKLES)

विश्वं भूतं भुवंनं चित्रं बंहुधा जातं जायंमानं च यत्। सर्वो ह्येष रुद्रस्तस्मैं रुद्राय नमो अस्तु॥ गुल्फाभ्यां नमः॥ (ANKLES)

ये पथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यव्युधंः।

तेषा १ सहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि॥ पादाभ्यां नमः॥ (FEET) अध्यंवोचदधिवृक्ता प्रंथमो दैव्यों भिषक्।

अही ईश्च सर्वाञ्जम्भय-न्थ्सर्वाश्च यातुधान्यः॥

कवचाय हुम्॥ (CROSS HANDS ACROSS CHEST WITH TIPS OF FINGERS TOUCHING SHOULDERS)

नमों बिल्मिने च कव्चिने च नमः श्रुतायं च श्रुतस्नायं च॥

उपकवचाय हुम्॥ (REPEAT THE ABOVE AT ELBOW LEVEL)

नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मी्दुषें। अथो ये अस्य सत्वांनोऽहं तेभ्योंऽकरं नमंः॥

नेत्रत्रयाय वौषट्॥ (TOUCH INDEX, MIDDLE, RING FINGERS ACROSS THE THREE EYES)

प्र मुंश्च धन्वंनस्त्वमुभयोरार्ह्नियोर्ज्याम्।

याश्चे ते हस्त इर्षवः परा ता भंगवो वप॥

अस्राय फट्॥ (SLAP INDEX AND MIDDLE FINGERS OF RIGHT HAND ON LEFT PALM)

य एतावंन्तश्च भूया रंसश्च दिशों रुद्रा विंतस्थिरे।

तेषा 🖞 सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि॥

इति दिग्बन्धः॥ (SNAP MIDDLE AND THUMB WITH CLICKING SOUNDS AROUND SELF)

॥ मूर्घादिपादान्त दशाक्षरी दशाङ्ग (द्वितीयो) न्यासः॥

ॐ मूर्भे नमः। नं नासिकाय² नमः। मों ललाटाय नमः। भं मुखाय नमः। गं कण्ठाय नमः। वं हृदयाय नमः। तें दक्षिणहस्ताय नमः। रुं वामहस्ताय नमः। द्रां नाभ्ये नमः। यं पादाभ्यां नमः।

॥पादादिमूर्घान्त पञ्चाङ्ग (तृतीयो) न्यासः॥

सद्योजातं प्रेपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नर्मः। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भवोद्भवाय नर्मः॥ पादाभ्यां नमः॥

²नासिकाभ्यां

हंसगायत्री 9 वामुदेवाय नमीं ज्येष्ठाय नमीं श्रेष्ठाय नमीं रुद्राय नमुः कालाय नमुः कलंविकरणाय नमो

बलंबिकरणाय नमो बलाय नमो बलंप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मुनोन्मनाय नर्मः॥ ऊरुभ्यां नमः॥

अघोरैभ्योऽथ घोरैभ्यो घोर्घोरंतरेभ्यः।

सर्वेंभ्यः सर्वृशर्वेंभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥ हृदयाय नमः॥

तत्पुरुषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयाँत्॥

मुखाय नमः॥ ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिब्रह्मणोऽधिपतिब्रह्मां शिवो में अस्तु

सदाशिवोम्॥ हंस हंस मुर्धे नमः॥

॥ हंसगायत्री ॥

अस्य श्री-हंसगायत्री महामन्नस्य। अव्यक्त परब्रह्म ऋषिः। अव्यक्त गायत्री छन्दः। परमहंसो देवता॥ हंसां बीजम्। हंसीं शक्तिः। हंसूं कीलकम्॥ परमहंस-प्रसाद-सिद्धार्थे जपे विनियोगः॥

हंसां अङ्गुष्ठाभ्यां नमः। हंसीं तर्जनीभ्यां नमः। हंसूं मध्यमाभ्यां नमः। हंसैं अनामिकाभ्यां नमः। हंसौं कनिष्ठिकाभ्यां नमः। हंसः करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः। हंसां हृदयाय नमः। हंसीं शिरसे स्वाहा। हंसूं शिखाये वषट्। हंसैं कवचाय हुम्। हंसौं नेत्रत्रयाय वौषट्।

हंसः अस्त्राय फट्। भूर्भुवस्सुवरोम् इति दिग्बन्धः॥

॥ध्यानम्॥
गमागमस्थं गमनादिशून्यं चिद्रूपदीपं तिमिरापहारम्।
पश्यामि ते सर्वजनान्तरस्थं नमामि हंसं परमात्मरूपम्॥
हंसहंसात् परमहंसः सोऽहं हंसः॥

हुंस् हुंसायं विद्महें परमहुंसायं धीमहि। तन्नों हंसः प्रचोदयाँत्॥

(एवं त्रिः)

हंस हंसेति यो ब्रूयाद्धंसो नाम सदाशिवः। एवं न्यासविधिं कृत्वा ततः सम्पुटमारभेत्॥

॥दिक् सम्पुटन्यासः॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[ॐ] लं। त्रातार्मिन्द्रंमिवतार्मिन्द्र्र् हवेहवे सुहव्र् शूर्मिन्द्रम्। हुवे नु शुक्रं पुरुहूतमिन्द्र्र् स्वस्ति नो मुघवां धात्विन्द्रः॥

[ॐ] लं भूर्भुवः सुवंः। इन्द्राय वज्रहस्ताय सुराधिपतय ऐरावतवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। पूर्वदिग्भागे ललाटस्थाने लं इन्द्राय नमः। इन्द्रः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [इन्द्रः संरक्षतु॥]

|| 8 ||

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[नं] रं। त्वन्नी अग्ने वर्रुणस्य विद्वान् देवस्य हेडोऽवं यासिसीष्ठाः।

यजिष्ठो वहितमः शोशुंचानो विश्वा द्वेषा से प्रमुंमुग्ध्यस्मत्॥

[नं] रं भूर्भुवः सुवंः। अग्रये शक्तिहस्ताय तेजोऽधिपतयेऽजवाहनाय साङ्गाय सायुधाय

सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

आग्नेयदिग्भागे नेत्रयोः स्थाने रं अग्नये नमः। अग्निः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [अग्निः

संरक्षतु॥] ॥२॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[मों] हं। सुगं नः पन्थामभयं कृणोतु। यस्मिन्नक्षेत्रे यम एति राजाँ।

यस्मिन्नेनम्भ्यषिश्चन्त देवाः। तदस्य चित्र १ ह्विषां यजाम॥

[मों] हं भूर्भुवः सुवंः। यमाय दण्डहस्ताय धर्माधिपतये महिषवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। दक्षिणदिग्भागे कर्णयोः स्थाने हं यमाय नमः। यमः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [यमः संरक्षतु॥]

ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्। [भं] षं। असुन्वन्तुमयंजमानमिच्छ स्तेनस्येत्यां तस्कंरुस्यान्वेषि।

संरक्षत्॥]

अन्यमुस्मदिच्छ सा तं इत्या नमों देवि निर्ऋते तुभ्यमस्तु॥

[भं] षं भूर्भुवः सुवंः। निर्ऋतये खङ्गहस्ताय रक्षोधिपतये नरवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभृषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

||8||

11411

॥६॥

संशाक्तपारवाराय सवालङ्कारम्।पताय उमामहस्वरपायदाय नमः। निर्ऋतिदिग्भागे मुखस्थाने षं निर्ऋतये नमः। निर्ऋतिः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [निर्ऋतिः

ॐ भूर्भुवः सुव्रोम्।

[गं] वं। तत्त्वां यामि ब्रह्मणा वन्दंमानुस्तदा शांस्ते यजंमानो ह्विर्भिः।

अहेंडमानो वरुणेह बोध्युरुंश रस् मा न् आयुः प्रमोषीः॥

[ग] व भूभुवः सुवः। वरुणाय पाशहस्ताय जलाधिपतय मकरवा सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

संरक्षतु॥]

[वं] यं। आ नों नियुद्धिः शतिनींभिरध्वरम्। सहस्रिणींभिरुपंयाहि यज्ञम्। वायों अस्मिन् ह्विषिं मादयस्व। यूयं पांत स्वस्तिभिः सदां नः॥

वं] यं भूर्भुवः सुवंः। वायवे साङ्कुशध्वजहस्ताय प्राणाधिपतये मृगवाहनाय साङ्गाय

सायुधाय संशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। वायव्यदिग्भागे नासिकास्थाने³ यं वायवे नमः। वायुः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [वायुः

पश्चिमदिग्भागे बाह्वोः स्थाने वं वरुणाय नमः। वरुणः सुप्रीतो वरदो भवत्॥ [वरुणः

संरक्षतु॥] ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[तें] सं। वयर सोम ब्रुते तर्व। मनस्तुनूषु बिभ्रेतः।

प्रजावंन्तो अशीमहि॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

³नासिकयोः स्थाने

[तें] सं भूर्भुवः सुवंः। सोमाय अमृतकलशहस्ताय नक्षत्राधिपतये अश्ववाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। उत्तरदिग्भागे हृदयस्थाने सं सोमाय नमः। सोमः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [सोमः संरक्षतु॥]

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

|| 0 ||

[रुं] शं। (ऋक्) तमीशाँनुं जर्गतस्तस्थुष्स्पतिम्ँ। धियुं जिन्वमवंसे हूमहे वयम्। पूषा नो यथा वेदंसामसंद्रुधे रंक्षिता पायुरदंब्धः स्वस्तये॥ [रुं] शं भर्भवः सर्वः। ईशानाय त्रिशलहस्ताय भताधिपतये वषभवाहनाय साङाय सायधाय

[रुं] शं भूर्भुवः सुवंः। ईशानाय त्रिशूलहस्ताय भूताधिपतये वृषभवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। ईशानदिग्भागे नाभिस्थाने शं ईशानाय नमः। ईशानः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [ईशानः

संरक्षतु॥]

शानः ॥८॥

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्।

[द्रां] खं। (ऋक्) अस्मे रुद्रा मेहना पर्वतासो वृत्रहत्ये भरंहतौ सजोषाः।

यः शंसति स्तुवते धार्यि पज्र इन्द्रंज्येष्ठा अस्माँ अवन्तु देवाः॥

[द्रां] खं भूर्भुवः सुर्वः। ब्रह्मणे पद्महस्ताय विद्याधिपतये हंसवाहनाय साङ्गाय सायुधाय

सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः। ऊर्ध्वदिग्भागे मूर्प्रिस्थाने खं ब्रह्मणे नमः। ब्रह्मा सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [ब्रह्मा संरक्षतु॥]

|| 3 ||

ॐ भूर्भुवः सुवरोम्। [यं] ह्रीं। स्योना पृथिवि भवाऽनृक्षरा निवेशंनी।

यच्छानः शर्म सप्रथाः॥

यच्छानुः शर्मे सुप्रथाः।

[यं] हीं भूर्भुवः सुवंः। विष्णवे चऋहस्ताय नागाधिपतये गरुडवाहनाय साङ्गाय सायुधाय सशक्तिपरिवाराय सर्वालङ्कारभूषिताय उमामहेश्वरपार्षदाय नमः।

अधोदिग्भागे पादयोः स्थाने हीं विष्णवे नमः। विष्णुः सुप्रीतो वरदो भवतु॥ [विष्णुः संरक्षतु॥]

॥ षोडशाङ्गरौद्रीकरणम्॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। नमः शम्भवं च मयोभवं च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च॥

शिवाय च शिवतराय च॥ ॐ अं। विभूरिस प्रवाहंणो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ अं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। शिखास्थाने रुद्राय नमः॥१॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥

ॐ आं। वहिंरिस हव्यवाहंनो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मां हि॰सीः॥ आं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। शिरस्थाने रुद्राय नमः॥२॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। नमः शुम्भवं च मयोभवं च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च॥

ॐ इं। श्वात्रोंऽसि प्रचेंता रौड्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ इं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। मूर्भ्रिस्थाने रुद्राय नमः॥३॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्क्रायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥

ॐ ईं। तुथोंऽसि विश्ववेदा रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मा हि॰सीः॥ ईं

[ॐ] भूर्भुवः सुव्रोम्। ललाटस्थाने रुद्राय नमः॥४॥ ॐ भूर्भुवः सुवंः। नमः शुम्भवें च मयोभवें च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः

ॐ भूभुंवः सुवः। नमः शुम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्कराय च मयस्कराय च नमः शिवायं च शिवतंराय च॥

ॐ उं। उशिर्गिस कवी रौद्रेणानींकेन पाहि माँ ऽग्ने पिपृहि मा मा मा हिश्सीः॥ उं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। नेत्रयोः 4 स्थाने रुद्राय नमः॥५॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्क्रायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥

ॐ ऊं। अङ्क्षारिरिस् बम्भारी रौद्रेणानींकेन पाहि माँउग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ऊं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। कर्णयोः स्थाने रुद्राय नमः॥६॥ शिवायं च शिवतंराय च॥ ॐ ऋं। अवस्युरंसि दुवंस्वान् रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ऋं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। मुखस्थाने रुद्राय नमः॥७॥

ॐ भूर्भुवः सुर्वः। नर्मः शम्भवे च मयोभवे च नर्मः शङ्करायं च मयस्करायं च नर्मः

ऋ [ॐ] मूमुवः सुवराम्। मुखस्थान रुद्राय नमः॥७॥
ॐ भूर्भुवः सुवंः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः
शिवायं च शिवतंराय च॥

ॐ ऋं। शुन्ध्यूरेसि मार्जालीयो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ऋं [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। कण्ठस्थाने रुद्राय नमः॥८॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। नमः शुम्भवं च मयोभवं च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च॥ ॐ लं। सुम्राडंसि कृशानू रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ लं

[ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। बाह्वोः स्थाने रुद्राय नमः॥९॥ ॐ भूर्भुवः सुवंः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्करायं च मयस्कुरायं च नमः

शिवायं च शिवतंराय च॥ ॐ ॡं। पुरिषद्योंऽसि पर्वमानो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ ॡं [ॐ] भूर्भवः सवरोम। हृदयस्थाने रुद्राय नमः॥१०॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। नमः शम्भवं च मयोभवं च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च॥ ॐ एं। प्रतक्कोऽसि नभंस्वान् रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ एं

ॐ ए। प्रतकाऽसि नभस्वान् रौद्रेणानीकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा हि॰सीः॥ ए [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। नाभिस्थाने रुद्राय नमः॥११॥

ॐ भूर्भुवः सुवंः। नमः शम्भवं च मयोभवं च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च॥
ॐ ऐं। असंम्मृष्टोऽसि हव्यसूदो रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥

एँ [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। कटिस्थाने रुद्राय नमः॥१२॥
ॐ भर्भतः सर्वः। नमः शास्त्रते च मरोभवे च नमः शङ्गरारं च मरास्क्रारं च नमः

ॐ भूर्भुवः सुवंः। नमंः शम्भवें च मयोभवें च नमंः शङ्करायं च मयस्करायं च नमंः शिवायं च शिवतंराय च॥

हिश्सीः॥ ॐ [ॐ] भूर्भुवः सुव्रोम्। ऊरुस्थाने रुद्राय नमः॥१३॥ ॐ भूर्भुवः सुवंः। नमंः शम्भवं च मयोभवं च नमंः शङ्करायं च मयस्क्रायं च नमंः

ॐ ॐ। ऋतधांमाऽसि सुवंर्ज्योती रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां

शिवार्यं च शिवतंराय च॥
ॐ औं। ब्रह्मंज्योतिरसि सुवंर्धामा रौद्रेणानींकेन पाहि माँऽग्ने पिपृहि मा मा मां
हि॰सीः॥ औं [ॐ] भूर्भवः सुवरोम्। जानुस्थाने रुद्राय नमः॥१४॥

हिश्सीः॥ औं [ॐ] भूर्भृवः सुव्रोम्। जानुस्थाने रुद्राय नमः॥१४॥ ॐ भूर्भृवः सुवंः। नमः शुम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः

शिवार्यं च शिवतंराय च॥ ॐ अं। अजोंऽस्येकंपाद्रौद्रेणानींकेन पाहि मांऽग्ने पिपृहि मा मा मां हि॰सीः॥ अं [ॐ]

भूर्भुवः सुवरोम्। जङ्घास्थाने रुद्राय नमः॥१५॥
ॐ भूर्भुवः सुवंः। नमः शम्भवे च मयोभवे च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः
शिवायं च शिवतराय च॥

ॐ अः। अहिंरिस बुिध्रयो रौद्रेणानींकेन पाहि माँउग्ने पिपृहि मा मा मा हिस्सीः॥ अः [ॐ] भूर्भुवः सुवरोम्। पादयोः स्थाने रुद्राय नमः॥१६॥ त्वगस्थिगतैः सर्वपापैः प्रमुच्यते। सर्वभूतेष्वपराजितो भवति।

ततो भूत-प्रेत-पिशाच-ब्रह्मराक्षस-यक्ष-यमदूत-शाकिनी-डाकिनी-सर्प-श्वापद-वृश्चिक-तस्कराद्युपद्रवाद्युपघाताः। सर्वे ज्वलन्तं पश्यन्तु। मां रक्षन्तु। यजमानं रक्षन्तु। सर्वान् महाजनान् रक्षन्तु॥

****** ***

॥ गुह्यादि मस्तकान्तं षडङ्ग (चतुर्थो) न्यासः॥

मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यं विच्छिन्नं युज्ञः सिम्मं देधातु। या इष्टा उषसो निम्नुचेश्च ताः सन्देधामि ह्विषां घृतेनं॥ गुह्याय नमः॥१॥

अबौध्यग्निः समिधा जनानां प्रति धेनुमिवाऽऽयतीमुषासम्। यह्वा इंव प्रवयामुज्जिहानाः प्रभानवंः सिस्रते नाकमच्छं॥ नाभ्यै नमः॥२॥

-अग्निर्मूर्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्या अयम्। अपार रेतार्रसि जिन्वति॥ हृदयाय नमः॥३॥

मूर्धानं दिवो अर्तिं पृथिव्या वैश्वानुरमृतायं जातमुग्निम्।

कुवि॰ सुम्राजुमितिथिं जर्नानामासन्ना पात्रें जनयन्त देवाः॥ कण्ठाय नमः॥४॥

मर्माणि ते वर्मभिश्छादयामि सोमंस्त्वा राजाऽमृतेनाभिवंस्ताम्। उरोवंरीयो वरिवस्ते अस्तु जयंन्तं त्वामन् मदन्तु देवाः॥ मुखाय नमः॥५॥

जातवेंदा यदिं वा पावकोऽसिं। वैश्वानरो यदिं वा वैद्युतोऽसिं।

शं प्रजाभ्यो यर्जमानाय लोकम्। ऊर्जं पुष्टिं ददंदभ्याववृथ्स्व॥ शिरसे नमः॥६॥

॥ आत्मरक्षा॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकं - २/प्रश्नः - ३/अनुवाकः - ११)

ब्रह्मात्म्-वर्दसृजतः। तर्दकामयतः। समात्मनां पद्येयेति।

आत्मन्नात्मन्नित्यामंत्रयत। तस्मैं दश्म १ हूतः प्रत्यंश्वणोत्। स दशंहूतोऽभवत्। दशंहूतो ह वै नामै्षः। तं वा एतं दशंहूत् १ सन्तम्। दशंहोतेत्याचंक्षते प्रोक्षंण। प्रोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥

आत्मुन्नात्मुन्नित्यामंत्रयत। तस्मैं सप्तम हूतः प्रत्यंश्रणोत्। स सप्तहूंतोऽभवत्। सप्तहूंतो ह् वै नामैषः। तं वा पुत स्प्तहूंत स्तन्तम्। सप्तहोतेत्याचंक्षते पुरोक्षंण। पुरोक्षंप्रिया इव्

हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामंत्रयत। तस्मैं षष्ठ १ हूतः प्रत्यंश्वणोत्। स षड्ढूंतोऽभवत्। षड्ढूंतो ह् वै नामैषः। तं वा पृत १ षड्ढूंत १ सन्तम्। षड्ढ्योतेत्याचंक्षते प्रोक्षंण। प्रोक्षंप्रिया इव् हि देवाः॥

आत्मन्नात्मन्नित्यामंत्रयत। तस्मैं पश्चम ह्तः प्रत्यंशृणोत्। स पश्चंहूतोऽभवत्। पश्चंहूतो ह् वै नामैषः। तं वा एतं पश्चंहूतर् सन्तम्। पश्चंहोतेत्याचंक्षते परोक्षंण। परोक्षंप्रिया इव हि देवाः॥

आत्मुन्नात्मुन्नित्यामंत्रयत। तस्मै चतुर्थ १ हूतः प्रत्यंश्रणोत्। स चतुंर्हूतोऽभवत्। चतुंर्हूतो ह वै नामैषः। तं वा पृतं चतुंर्हूत् सन्तम्। चतुंर्हीतेत्याचंक्षते प्रोक्षंण। प्रोक्षंप्रिया इव

शिवसङ्गल्पः हि देवाः॥

तमंब्रवीत्। त्वं वै में नेदिष्ठ हूतः प्रत्यंश्रौषीः। त्वयैनानाख्यातार् इतिं। तस्मानु हैंना् ङ्श्वतुंर्होतार् इत्याचंक्षते। तस्मांच्छुश्रूषुः पुत्राणा् ह् हृद्यंतमः। नेदिष्ठोु हृद्यंतमः। नेदिष्ठो ब्रह्मणो भवति। य एवं वेदी आत्मने नमः॥

॥ शिवसङ्कल्पः॥

येनेदं भूतं भुवनं भविष्यत् परिगृहीतममृतेन सर्वम्। येनं युज्ञस्त्रायते सप्तहोता तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१॥

येन कर्माणि प्रचरन्ति धीरा यतो वाचा मनसा चारु यन्ति। यथ्सम्मितमनुंस्यन्ति प्राणिनस्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२॥

येन कर्माण्यपसो मनीषिणो युज्ञे कृण्वन्ति विदर्थेषु धीराः। यदंपूर्वं यक्षम्नतः प्रजानां तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३॥

यत्प्रज्ञानंमुत चेतो धृतिंश्च यज्योतिंर्न्तर्मृतंं प्रजासं। यस्मान्न ऋते किं च न कर्म क्रियते तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥४॥

सुषार्थिरश्वानिव यन्मंनुष्यान्नेनीयतेऽभीशुंभिर्वाजिनं इव। हत्प्रतिष्ठं यदंजिरं जविष्ठं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥५॥

यस्मिनृचः साम यजू ५ेषि यस्मिन् प्रतिष्ठिता रथनाभाविवाराः। यस्मि ५ श्चित्त ५ सर्वमोतं प्रजानां तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥६॥

यदत्रं षष्ठं त्रिशत र सुवीरं यज्ञस्यं गुह्यं नवनावमाय्यम्। दशं पश्च त्रिर्शतं यत्परं च तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥७॥

यञ्जाग्रंतो दूरमुदैति देवं तदुं सुप्तस्य तथैवैतिं। दूरङ्गमं ज्योतिषां ज्योतिरेकं तन्मे मनः श्विसंङ्कल्पमंस्तु॥८॥

येनुदं विश्वं जगतो बुभूव ये देवापि महतो जातवेदाः। तदेवाग्निस्तमंसो ज्योतिरेकं तन्मे

मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥९॥

येन द्यौः पृथिवी चान्तरिक्षं च ये पर्वताः प्रदिशो दिशंश्च। येनेदं जगुद्धाप्तं प्रजानां तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमस्तु॥१०॥

ये मंनो हृदंयं ये चं देवा ये दिव्या आपो ये सूर्यर्शिमः। ते श्रोत्रे चक्षुंषी स्श्ररंन्तं तन्मे मनंः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥११॥

अचिन्त्यं चाप्रमियं च व्यक्ताव्यक्तंपरं च यत्। सूक्ष्मांथ्सूक्ष्मतंरं ज्ञेयं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१२॥ एकां च दश शतं चं सहस्रं चायुतं च

नियुतं च प्रयुतं चार्बुदं च न्यंर्बुदं च समुद्रश्च मध्यं चान्तंश्च परार्धश्च तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१३॥

ये पंञ्च पञ्चादश शृत र सहस्रंमयुतं न्यंर्बुदं च। ते अग्निचित्येष्टंकास्त र शरींरं तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१४॥

वेदाहमेतं पुरुषं महान्तमादित्यवर्णं तमसः परस्तात्। यस्य योनिं परिपश्यन्ति धीरास्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१५॥

यस्येदं धीराः पुनन्तिं क्वयों ब्रह्माणंमेतं त्वां वृणत् इन्दुम्। स्थावरं जङ्गमं द्यौरांकाशं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१६॥

तन्म मनः । युवसङ्काल्पमस्तु॥ १६॥ परौत्पुरतेरं चैव यृत्परौचैव यत्परम्। यत्परौत्परतो ज्ञेयुं तन्मे मर्नः शिवसंङ्काल्पमंस्तु॥ १७॥

परौत्परतंरो ब्रह्मा तृत्परौत्पर्तो हंरिः। तृत्परोत्परंतोऽधीशस्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१८॥

या वेदादिषुं गायत्री सर्वव्यापी महेश्वरी। ऋग्यजुंः सामांथर्वेश्च तन्मे मनंः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥१९॥

यो वै देवं महादेवं प्रणवं पर्मेश्वरम्। यः सर्वे सर्ववेदैश्च तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२०॥ प्रयंतुः प्रणंबोङ्कारुं प्रणवं पुरुषोत्तंमम्। ओङ्कारुं प्रणंबात्मानुं तन्मे मनेः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२१॥

योऽसौ सर्वेषुं वेदेषु पुठ्यते ह्यज् इश्वरः।

अकायों निर्गुणो ह्यात्मा तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२२॥ गोभिर्जुष्टं धर्नेन ह्यायुंषा च बलेन च।

गामिजुष्ट धनन् ह्यायुषा च बलन च। प्रजयां पृशुभिः पुष्कराक्षं तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२३॥

कैलांस्शिखंरे रम्ये शङ्करस्य शिवालंये। देवतास्तत्रं मोदन्ते तन्मे मनंः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२४॥

विश्वतंश्वक्षुरुत विश्वतोंमुखो विश्वतोंहस्त उत विश्वतंस्पात्। सं बाहुभ्यां नर्मति सम्पतंत्रैर्द्यावापृथिवी जनयन्देव एकस्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२५॥

त्र्यम्बकं यजामहे सुगृन्धिं पुंष्टिवर्धनम्। उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्तन्मे मनेः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२६॥

चतुरों वेदानधीयीत सुर्वशास्त्रम्यं विंदुः।

इतिहासपुराणानां तन्मे मनेः शिवसिङ्कल्पमंस्तु॥२७॥ मा नो महान्तमुत मा नो अर्भुकं मा न उक्षन्तमुत मा न

उक्षितम्। मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तुनुवों रुद्र रीरिषस्तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥२८॥

मा नंस्तोके तनेये मा न आयुंषि मा नो गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितोऽवंधीर्ह्विष्मन्तो नमसा विधेम ते तन्मे मनः

श<u>ि</u>वसंङ्कल्पमंस्तु॥२९॥

ऋतः सत्यं पेरं ब्रह्म पुरुषं कृष्णपिङ्गंलम्। ऊर्ध्वरेतं विरूपाक्षं विश्वरूपाय वै नमो नम्स्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३०॥ कदुद्राय प्रचेतसे मीदुष्टंमाय तव्यंसे।

20

वो चेम् शन्तंम १ हृदे। सर्वो ह्यंष रुद्रस्तस्मै रुद्राय नमो अस्तु तन्मे मनंः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३१॥

> ब्रह्मंजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमृतः सुरुची वेन आवः। सबुध्नियां उपमा अस्य विष्ठाः सृतश्च योनिमसंतश्च विवस्तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३२॥ यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगेतो बभूवं।

यः प्राणता निमष्ता माहुत्वक इद्राजा जगता बुभूव य ईशें अस्य द्विपद्श्वतुष्यदः कस्मैं देवायं हविषां विधेम् तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३३॥

य आंत्मदा बंलदा यस्य विश्वं उपासंते प्रशिषं यस्यं देवाः। यस्यं छायाऽमृतं यस्यं मृत्युः कस्में देवायं हुविषां विधेम् तन्मे मनः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३४॥

यो रुद्रो अग्नौ यो अपसु य ओषंधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवंनाऽऽविवेश तस्मैं रुद्राय नमों अस्तु तन्मे मर्नः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३५॥

> गुन्धद्वारां दुराधर्षां नित्यपुष्टां करीषिणीम्। ईश्वरीर्रं सर्वभूतानां तामिहोपेह्वये श्रियं तन्मे मनेः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥३६॥ य इदर्शविसङ्कल्पर् सदा ध्यायंन्ति ब्राह्मणाः। ते परं मोक्षं गमिष्यन्ति तन्मे मनेः शिवसंङ्कल्पमंस्तु॥

> > हृदयाय नमः॥

॥ पुरुषसूक्तम्॥

ॐ सहस्रंशीर्षा पुरुषः। सहस्राक्षः सहस्रंपात्। स भूमिं विश्वतो वृत्वा। अत्यंतिष्ठद्दशाङ्गुलम्॥ पुरुष पृवेद॰ सर्वम्। यद्भूतं यच् भव्यम्। उतामृत्त्वस्येशानः। यदन्नेनातिरोहंति॥ पृतावानस्य महिमा। अतो ज्यायाईश्च पूरुषः।

ततो विश्वङ्कांक्रामत्। साशनानशने अभि॥ तस्माँद्विराडंजायत। विराजो अधि पूर्रुषः। स जातो अत्यंरिच्यत। पश्चाद्भिमयो पुरः॥ यत्पुरुषेण ह्विषां। देवा युज्ञमतंन्वत। वुसुन्तो अस्यासीदाज्यम्। ग्रीष्म इ्धाः शुरद्धविः॥

पादौं ऽस्य विश्वां भूतानिं। त्रिपादंस्यामृतंं दिवि॥ त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुंषः। पादौं ऽस्येहाऽऽभंवात्पुन

सप्तास्यांऽऽसन्परिधयः। त्रिः सप्त स्मिधः कृताः। देवा यद्यज्ञं तन्वानाः। अबंध्रन्पुरुषं पुशुम्॥ तं युज्ञं बुर्हिषि प्रौक्षन्। पुरुषं जातमेग्रतः। तेनं देवा अयंजन्त। साध्या ऋषंयश्च ये॥ तस्माँद्यज्ञाथ्संवृहुतंः। सम्भृतं पृषदाज्यम्।

पशूरस्तारश्चेके वायव्यान्। आरण्यान्ग्राम्याश्च ये॥ तस्मौद्यज्ञार्थ्यत्वहृतः। ऋचः सामानि जिज्ञरे। छुन्दा ईसि जिज्ञरे तस्मौत्। यजुस्तस्मादजायत॥ तस्मादश्वां अजायन्त। ये के चोंभयादेतः। गावों ह जिज्ञरे तस्मात्। तस्मौज्ञाता अंजावयः॥ यत्पुरुषं व्यंदधः। कतिधा व्यंकल्पयन्। मुखं किमंस्य कौ बाह।

कावृरू पादांवुच्येते॥ ब्राह्मणौंऽस्य मुखंमासीत्। बाह राजन्यः कृतः। ऊरू तदंस्य यद्वैश्यंः। पद्धाः शूद्रो अंजायत॥ चन्द्रमा मनसो जातः। चक्षोः सूर्यो

अजायत। मुखादिन्द्रेश्चाग्निश्चं। प्राणाद्वायुरंजायत॥ नाभ्यां आसीदन्तरिक्षम्। शीर्ष्णो द्यौः समंवर्तत। पद्धां भूमिर्दिशः श्रोत्रौत्। तथां लोकाः अंकल्पयन्॥ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवंणुं तमंसुस्तु पारे॥ सर्वाणि रूपाणिं विचित्य धीरंः। नामांनि कृत्वाऽभिवदन् यदास्ते॥ धाता पुरस्ताद्यमुंदाज्हारं। शुकः प्रविद्वान्प्रदिशुश्चतंस्रः।

तमेवं विद्वानमृतं इह भवति। नान्यः पन्था अयंनाय विद्यते॥ युज्ञेनं युज्ञमंयजन्त देवाः। तानि धर्माणि प्रथमान्यांसन्। ते ह नाकं महिमानंः सचन्ते। यत्र पूर्वे साध्याः सन्तिं देवाः॥ शिरसे स्वाहा॥

॥ उत्तरनारायणम्॥

अद्भाः सम्भूतः पृथिव्यै रसाँच। विश्वकर्मणः समवर्तताधि। तस्य त्वष्टां विदर्धद्रूपमेति। तत्पुरुषस्य विश्वमाजानमग्रे॥ वेदाहमेतं पुरुषं महान्तम्। आदित्यवेर्णं तमसः परस्तात्। तमेवं विद्वानुमृतं इह भविति। नान्यः पन्थां विद्यतेयंऽनाय॥ प्रजापंतिश्वरित गर्भे अन्तः। अजायंमानो बहुधा विजायते।

तस्य धीराः परिजानित् योनिम्। मरीचीनां प्रदिमच्छिन्ति वेधसंः॥ यो देवेभ्य आतंपित। यो देवानां पुरोहितः। पूर्वो यो देवेभ्यो जातः। नमो रुचाय ब्राह्मये॥ रुचं ब्राह्मं जनयंन्तः। देवा अग्रे तदंबुवन्। यस्त्वैवं ब्राह्मणो विद्यात्। तस्य देवा अस्न वशे॥ हीश्चं ते लक्ष्मीश्च पत्यौं। अहोरात्रे पार्श्वे। नक्षेत्राणि रूपम्। अश्विनौ व्यात्तम्। इष्टं मेनिषाण। अमुं मेनिषाण। सर्वं मनिषाण॥

शिखायै वषट्॥

॥ अप्रतिरथम्॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः - ४/प्रश्नः - ६/अनुवाकः - ४)

आशुः शिशांनो वृष्मो न युध्मो घंनाघनः क्षोभंणश्चर्षणीनाम्। सङ्कन्दंनोऽनिमिष एंकवीरः शतर सेनां अजयत् साकिमिन्द्रंः। सङ्कन्दंनेनानिमिषेणं जिष्णुनां युत्कारेणं दुश्चवनेनं धृष्णुनां। तिदन्द्रंण जयत् तथ्संहध्वं युधो नर् इषुंहस्तेन् वृष्णां। स इषुंहस्तैः सिनेषङ्गिभेर्वशी सङ्स्रंष्टा स युध् इन्द्रों गणेनं। सूर्मृष्टजिथ्सोम्पा बांहुश्ध्यूर्ध्वधंन्वा प्रतिहिताभिरस्तां। बृहंस्पते पिरं दीया रथेन रक्षोहाऽमित्रारं अपबाधंमानः। प्रभुञ्जन्थसेनाः प्रमृणो युधा जयंत्रस्माकंमेध्यविता रथांनाम्। गोत्रभिदं गोविदं वर्ज्ञबाहुं जयंन्तमज्मं प्रमृणन्तमोजंसा। इमर संजाता अनुं वीरयध्वमिन्द्ररं सखायोऽनु सर रंभध्वम्। बलुविज्ञायः स्थविरः प्रवीरः सहंस्वान् वाजी सहंमान उग्नः। अभिवीरो अभिसंत्त्वा सहोजा जैर्त्रमिन्द्र रथमा तिष्ठ गोवित्। अभि गोत्राणि सहंसा गाहंमानोऽदायो वीरः शतमंन्युरिन्द्रः।

दुश्चवनः पृंतनाषाडंयुध्यौंऽस्माक् १ सेनां अवतु प्र युथ्स्। इन्द्रं आसां नेता बृह्स्पित्दिक्षिणा यज्ञः पुर एंतु सोमः। देवसेनानांमिभिअतीनां जयन्तीनां मुरुतों यन्त्वग्रैं। इन्द्रंस्य वृष्णो वरुंणस्य राज्ञं आदित्यानां मुरुता १ शर्धं उग्रम्। महामंनसां भुवनच्यवानां घोषों देवानां जयंतामुदंस्थात्। अस्माक्मिन्द्रः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इषवस्ता जयन्तु।

प्रतिपूरुषम् (ब्रा॰)

अस्मार्कं वीरा उत्तरे भवन्त्वस्मानुं देवा अवता हवेषु। उद्धर्षय मघवृत्तायुंधान्युत् सत्त्वंनां माम्कानां महार्रसि। उद्दृंत्रहन् वाजिनां वाजिनान्युद्रथानां जयंतामेतु घोषंः। उप प्रेत् जयंता नरः स्थिरा वंः सन्तु बाहवंः। इन्द्रों वः शर्म यच्छत्त्वनाधृष्या यथाऽसंथ। अवंसृष्टा पर्रा पत शरंत्र्ये ब्रह्मंसर्शिता।

गच्छामित्रान् प्रविश् मैषां कं चनोच्छिषः। मर्माणि ते वर्मभिश्छादयामि सोमंस्त्वा राजाऽमृतेनाभिवंस्ताम्। उरोर्वरीयो वरिवस्ते अस्तु जयन्तं त्वामन् मदन्तु देवाः। यत्र बाणाः सम्पतिन्त कुमारा विशिखा इंव। इन्द्रो नस्तत्रं वृत्रहा विश्वाहा शर्म यच्छतु॥ कवचाय हम्॥

॥ प्रतिपूरुषम् (सं०) ॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः – १/प्रश्नः – ८/अनुवाकः – ६)

प्रतिपूरुषमेकंकपालान्निर्वपत्येकमतिरिक्तं यावंन्तो गृह्याः स्मस्तेभ्यः कर्मकरं पशूना ।

शर्मास् शर्म् यर्जमानस्य शर्म मे युच्छैकं एव रुद्रो न द्वितीयांय तस्थ आखुस्ते रुद्र पृशुस्तं जुंषस्वैष ते रुद्र भागः सह स्वस्नाऽम्बिकया तं जुंषस्व भेषजं गवेऽश्वाय पुरुंषाय भेषजमथी अस्मभ्यं भेषज्ञ सुभेषज्ञं यथाऽसंति। सुगं मेषायं मेष्यां अवाम्ब रुद्रमंदिमृह्यवं देवं त्र्यम्बकम्। यथां नः श्रेयंसः कर्द्यथां नो वस्यंसः कर्द्यथां नः पशुमतः कर्द्यथां नो व्यवसाययात्। त्र्यम्बकं यजामहे सुगुन्धिं पृष्टिवर्धनम्। उर्वारुकिमिव बन्धनानमृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥ एष ते रुद्रभागस्तं जुंषस्व तेनांवसेनं प्रो मूजवतोऽती्द्यवंततधन्वा पिनांकहस्तः कृत्तिवासाः॥

॥ प्रतिपूरुषम् (ब्रा०)॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे अष्टकं - १/प्रश्नः - ६/अनुवाकः - १०)

प्रतिपूरुषमेकंकपालान्निर्वपति। जाता एव प्रजा रुद्रान्निरवंदयते। एक्मितिरिक्तम्। जिन्छ्यमाणा एव प्रजा रुद्रान्निरवंदयते। एकंकपाला भवन्ति। एक्धैव रुद्रं निरवंदयते। नाभिघारयति। यदंभिघारयैत्। अन्तर्वचारिण र्रं रुद्रं कुर्यात्। एकोल्मुकेनं यन्ति। तिद्ध

नेत्रत्रयाय वौषट्॥

रुद्रस्यं भाग्धेयम्ं। इमां दिशं यन्ति। एषा वे रुद्रस्य दिक्। स्वायांमेव दिशि रुद्रं निरवंदयते। रुद्रो वा अंपुशुकांया आहुंत्ये नातिष्ठत। असौ ते पृशुरिति निर्दिशेद्यं द्विष्यात्। यमेव द्वेष्टिं। तमंस्मे पृशुं निर्दिशिति। यदि न द्विष्यात्। आखुस्ते पृशुरिति द्व्यात्। याम्यान् पृशून् हिनस्ति। नार्ण्यान्। चृतुष्प्थे जुंहोति। एष वा अंग्रीनां पङ्घीशो नामं। अग्निवत्येव जुंहोति। मृध्यमेनं पृणेनं जुहोति। सुग्य्येषा। अथो खलुं। अन्तमेनैव होत्य्यम्। अन्तत एव रुद्रं निरवंदयते। एष ते रुद्र भागः सह स्वस्नाऽम्बिक्येत्यांह। श्राद्वा अस्याम्बिका स्वसा। तया वा एष हिनस्ति। यश हिनस्ति। तयैवेनश् सह श्रामयित। भेषुजं गव इत्याह। यावन्त एव ग्राम्याः पृश्ववः। तेभ्यो भेषुजं करोति। अवाम्ब रुद्रमंदिम्हीत्यांह। आशिषंमेवतामाशांस्ते। त्र्यंम्बकं यजामह् इत्यांह। मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतादिति वावेतदाह। उत्किरन्ति। भगंस्य ठीफ्सन्ते। मूर्ते कृत्वाऽऽसंजन्ति। यथा जनं यतेऽव्यसं करोति। ताद्दगेव तत्। एष ते रुद्र भाग इत्यांह निरवंत्ये। अप्रतिक्षमायंन्ति। अपः परिषिश्चति। रुद्रस्यान्तर्हित्ये। प्र वा पुर्तस्माञ्चोकाच्यवन्ते। ये त्र्यम्बकेश्चरन्ति। आदित्यं चरुं पुन्रेत्य निर्वपति। इयं वा अदितिः। अस्यामेव प्रतितिष्ठन्ति।

॥ शतरुद्रीयम् (सं०)॥

(तैत्तिरीयसंहितायां काण्डः - १/प्रश्नः - ३/अनुवाकः - १४)

त्वमंग्ने रुद्रो असुंरो महो दिवस्त्व शर्धो मार्रुतं पृक्ष ईशिषे। त्वं वातैंररुणैर्यासि शङ्ग्यस्त्वं पूषा विधृतः पासि न तमना। आ वो राजानमध्वरस्यं रुद्र होतांर सत्ययज् रेरोदंस्योः। अग्निं पुरा तनिय्वोर्चित्ताद्धिरंण्यरूपमवंसे कृणुध्वम्। अग्निरहोता नि षंसादा यजीयानुपस्थं मातुः सुंरुभावं लोके। युवां कृविः पुंरुनिष्ठ ऋतावां धृतां कृष्टीनामुत मध्यं इद्धः।

साध्वीमंकर्देववीतिं नो अद्य युज्ञस्यं जिह्वामंविदाम् गृह्यांम्। स आयुराऽगांथ्सुर्भिर्वसांनो भुद्रामंकर्देवहूंतिं नो अद्य। अर्ऋन्दद्ग्निः स्तुनयंन्निव द्योः क्षामा रेरिहद्वीरुधंः समुञ्जन्न। सुद्यो जज्ञानो वि हीमिद्धो अख्यदा रोदंसी भानुनां भात्यन्तः। त्वे वसूंनि पुर्वणीक होतर्दोषा वस्तोरेरिरे युज्ञियांसः।

क्षामेंव विश्वा भुवंनानि यस्मिन्थ्स एसोभंगानि दिधरे पांवके। तुभ्यं ता अंङ्गिरस्तम् विश्वाः सिक्षेतयः पृथंक्। अग्ने कामाय येमिरे। अश्याम् तं काममग्ने तवोत्यंश्यामं रिये रियवः स्वीरम्। अश्याम् वाजंम्भि वाजयंन्तोऽश्यामं द्युम्नमंजराऽजरंन्ते। श्रेष्ठं यविष्ठ भारताऽग्ने द्युमन्तमा भर।

वसो पुरुस्पृह रे र्यिम्। सि श्वितानस्तंन्यत् रोचनस्था अजरेभिनानिदद्भियविष्ठः। यः पांवकः पुरुतमः पुरूणि पृथून्यग्निरेनुयाति भवन्नं। आयुष्टे विश्वतो दधद्यमृग्निवरिण्यः। पुनस्ते प्राण आयिति परा यक्ष्मरे सुवामि ते। आयुर्दा अंग्ने ह्विषो जुषाणो घृतप्रंतीको घृतयोनिरेधि। घृतं पीत्वा मधु चारु गर्व्यं पितेवं पुत्रमृभिरंक्षतादिमम्।

तस्मैं ते प्रतिहर्यते जातंवेदो विचर्षणे। अग्ने जनांमि सुष्टुतिम्। दिवस्परिं प्रथमं जंज्ञे अग्निर्स्मिद्धितीयं परिं जातवेदाः। तृतीयंमुफ्सु नृमणा अजंस्नुमिन्धांन एनं जरते स्वाधीः। शुचिः पावक वन्द्योऽग्ने बृहद्विरोचसे। त्वं घृतिभिराहुंतः। दृशानो रुका उर्व्या व्यंद्यौद्दर्मर्ष्मायुंः श्रिये रुचानः। अग्निर्मृतों अभवद्वयोभिर्यदेनं द्यौरजंनयथ्सुरेताः।

आ यदिषे नृपतिं तेज् आन्द्भुचि रेतो निषिक्तं द्यौर्भीकैं। अग्निः शर्धमनवद्यं युवानः स्वाधियं जनयथ्सूदयंच। स तेजीयसा मनंसा त्वोतं उत शिक्ष स्वपृत्यस्यं शिक्षोः। अग्ने रायो नृतंमस्य प्रभूतौ भूयामं ते सुष्टुतयंश्च वस्वः। अग्ने सहंन्तमा भेर द्युम्नस्यं प्रासहां रियम्।

विश्वा यश्चर्ष्णीर्भ्यांसा वाजेषु सामहेत्। तमंग्ने पृतना सह र्रिय र संहस्व आ भंर। त्व र हि सत्यो अद्भंतो दाता वाजेस्य गोमंतः। उक्षान्नांय वृशान्नांय सोमंपृष्ठाय वेधसें। स्तोमैंविंधेमाग्नयें। वृद्या हि सूनो अस्यंद्यसद्धां चुक्रे अग्निर्जनुषाऽज्माऽन्नम्। स त्वं नं ऊर्जसन् ऊर्जं धा राजेव जेरवृके क्षेंष्यन्तः।

अग्नु आयू रेषि पवस् आ सुवोर्जुमिषं च नः। आरे बांधस्व दुच्छुनाँम्। अग्ने पवंस्व स्वपां अस्मे वर्चः सुवीर्यम्। दधत्पोषरं र्यिं मियं। अग्नें पावक रोचिषां मुन्द्रयां देव जिह्नयाँ। आ देवान् वंक्षि यिक्षं च। स नंः पावक दीदिवोऽग्नें देवार इहाऽऽवंह। उपं युज्ञर ह्विश्चं नः। अग्निः शुचिं व्रततमः शुचिर्विप्रः शुचिं कृविः। शुचीं रोचत् आहुंतः। उदंग्ने शुचंयुस्तवं

शुक्रा भ्राजन्त ईरते। तव ज्योतीईष्युर्चयंः॥

॥ शतरुद्रीयम् (ब्रा०)॥

(तैत्तिरीयब्राह्मणे काठके प्रश्नः – २/अनुवाकः – २)

त्वमंग्ने रुद्रो असुरो मुहो दिवः। त्व शर्धो मारुतं पृक्ष ईशिषे। त्वं वातैररुणैर्यासि शङ्गयः। त्वं पूषा विंधतः पांसि नु त्मनां। देवां देवेषुं श्रयध्वम्। प्रथंमा द्वितीयेषु श्रयध्वम्। द्वितीयास्तृतीयेषु श्रयध्वम्। तृतीयाश्चतुर्थेषुं श्रयध्वम्। चृतुर्थाः पंश्वमेषुं श्रयध्वम्। पुश्चमाः षुष्ठेषुं श्रयध्वम्॥ षुष्ठाः संप्तमेषुं श्रयध्वम्। सप्तमा अष्टमेषुं श्रयध्वम्। अष्टमा नेवमेषुं श्रयध्वम्। नुवमा देशमेषुं श्रयध्वम्। दशमा एकाद्शेषुं श्रयध्वम्। एकाद्शा द्वांदशेषुं श्रयध्वम्। द्वादशास्त्रंयोदशेषुं श्रयध्वम्। त्रयोदशाश्चंतुर्दशेषुं श्रयध्वम्। चतुर्दशाः पंश्चद्शेषुं श्रयध्वम्। पृश्चद्शाः षोंडुशेषुं श्रयध्वम्॥ षोडुशाः संप्तद्शेषुं श्रयध्वम्। सप्तदंशा अष्टादशेषुं श्रयध्वम्। अष्टादशा एकान्नवि शोषुं श्रयध्वम्। एकान्नवि शा विर्शेषुं श्रयध्वम्। विर्शा एंकविर्शेषुं श्रयध्वम्। एकविर्शा द्वांविर्शेषुं श्रयध्वम्। द्वावि १ शास्त्रीयोवि १ शेषु श्रयध्वम्। त्रयोवि १ शाश्चीतुर्वि १ शेषु श्रयध्वम्। चृतुर्वि १ शाः पंश्वविर्शेषुं श्रयध्वम्। पृश्वविर्शाः षंड्विर्शेषुं श्रयध्वम्॥ षृड्विर्शाः सप्तिविर्शेषुं श्रयध्वम्। सप्तविर्शा अष्टाविर्शेषुं श्रयध्वम्। अष्टाविर्शा एकान्नित्रेर्शेषुं श्रयध्वम्। एकान्नत्रि शास्त्रि शोषुं श्रयध्वम्। त्रि शा एंकत्रि शोषुं श्रयध्वम्। एकत्रि शा द्वांत्रि शोषुं श्रयध्वम्। द्वात्रिर्शास्त्रंयस्त्रिर्शेषुं श्रयध्वम्। देवास्त्रिरेकादशास्त्रिस्त्रंयस्त्रिरशाः। उत्तरे भवत। उत्तरवर्त्मान उत्तरसत्वानः। यत्काम इदं जुहोमि। तन्मे समृध्यताम्। वयङ् स्याम पतंयो रयीणाम्। भूर्भुवः स्वंः स्वाहाँ॥ ॐ भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः॥ अस्त्राय फट्॥

॥पश्चाङ्गम्॥

हुर्सः शुंचिषद्वसुंरन्तरिक्ष्यसद्धोतां वेदिषदितिथिर्दुरोण्सत्। नृषद्वंरसदंत्सद्धोम्सद्जा गोजा ऋत्जा अद्विजा ऋतं बृहत्॥ प्रतिद्वष्णुंः स्तवते वीर्याय। मृगो न भीमः कुंच्रो गिरिष्ठाः। यस्योरुषुं त्रिषु विक्रमणेषु। अधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा॥ त्र्यम्बकं यजामहे सुगृन्धिं पुंष्ट्रिवर्धनम्।

उर्वारुकिमेव बन्धेनान्मृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥

तथ्संवितुर्वृणीमहे। वयं देवस्य भोजनम्। श्रेष्ठर्रं सर्वधातमम्। तुर् भगस्य धीमहि॥

विष्णुर्योनिं कल्पयतु। त्वष्टां रूपाणि पिरशतु।

आसिंश्चतु प्रजापंतिः। धाता गर्भं दधातु ते॥

॥ अष्टाङ्ग-नमस्काराः॥

हिर्ण्यगर्भः समंवर्तताग्रें भूतस्यं जातः पितरेकं आसीत्। सदांधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मैं देवायं ह्विषां विधेम॥ [उरसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥१॥

यः प्राण्तो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जर्गतो बुभूवं। य ईशे अस्य द्विपद्श्वतुंष्पदः कस्मै देवायं ह्विषां विधेम॥ [शिरसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥२॥

ब्रह्मंजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्विसीमृतः सुरुची वेन आवः। सबुध्नियां उपमा अस्य विष्ठाः सृतश्च योनिमसंतश्च विवेः॥१॥ [दृष्ट्या] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥३॥

मही द्यौः पृथिवी च न इमं यज्ञं मिंमिक्षताम्। पिपृतान्नो भरीमिभः॥ [मनसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥४॥

> उपश्वासय पृथिवीमुत द्यां पुंरुत्रा तें मनुतां विष्ठितं जगंत्। स दुन्दुभे सुजूरिन्द्रेण देवैर्दूराह्दवीयो अपसेध शत्रून्॥ [वचसा] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥५॥

अग्ने नयं सुपर्था राये अस्मान् विश्वांनि देव वयुनांनि विद्वान्। युयोध्यंस्मज्जंहुराणमेनो

भूयिष्ठां ते नमं उक्तिं विधेम॥

[पद्माम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥६॥

या तें अग्ने रुद्रिया तन्स्तयां नः पाहि तस्यांस्ते स्वाहां॥ [कराभ्याम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥७॥

इमं यमप्रस्तरमाहि सीदाऽङ्गिरोभिः पितृभिः संविदानः। आत्वा मन्नाः कविश्वस्ता वहन्त्वेना रांजन् हविषां मादयस्व॥

[कर्णाभ्याम्] उमामहेश्वराभ्यां नमः॥८॥

॥लघुन्यासे श्री-रुद्रध्यानम्॥

अथाऽऽत्मानं शिवात्मानं श्री-रुद्र रूपं ध्यायेत॥

शृद्धस्फटिकसङ्काशं त्रिनेत्रं पश्चवऋकम।

गङ्गाधरं दशभुजं सर्वाभरणभृषितम॥

नीलग्रीवं शशाङ्काङ्कं नागयज्ञोपवीतिनम्।

व्याघ्रचर्मोत्तरीयं च वरेण्यमभयप्रदम्॥

कमण्डल्वक्षसूत्राणां धारिणं शूलपाणिनम्। ज्वलन्तं पिङ्गलजटाशिखामुद्योतधारिणम्॥

वृषस्कन्धसमारूढम् उमादेहार्धधारिणम्।

अमृते नाष्ट्रतं शान्तं दिव्यभोगसमन्वितम्॥

दिग्देवता समायुक्तं सुरासुरनमस्कृतम्। नित्यं च शाश्वतं शुद्धं ध्रुवमक्षरमव्ययम्॥

सर्वव्यापिनमीशानं रुद्रं वै विश्वरूपिणम।

एवं ध्यात्वा द्विजः सम्यक् ततो यजनमारभेत्॥

अथातो रुद्र स्नानार्चनाभिषेकविधिं व्याख्यास्यामः। आदित एव तीर्थे स्नात्वा उदेत्य शुचिः प्रयतो ब्रह्मचारी शुक्कवासा ईशानस्य प्रतिकृतिं कृत्वा तस्य दक्षिणप्रत्यग्देशे देवाभिमुखः

स्थित्वा आत्मनि देवताः स्थापयेत्॥

ब्रह्मणि। (लोमानि)

॥ लघुन्यासे देवता-स्थापनम्॥

प्रजनने ब्रह्मा तिष्ठतु। पादयोर्विष्णुस्तिष्ठतु। हस्तयोर्हरस्तिष्ठतु। बाह्वोरिन्द्रस्तिष्ठतु। जठरे अग्निस्तिष्ठतु। हृदये शिवस्तिष्ठतु। कण्ठे वसवस्तिष्ठन्तु। वक्रे सरस्वती तिष्ठतु। नासिकयोर्-वायुस्तिष्ठतु। नयनयोश्चन्द्रादित्यौ तिष्ठेताम्। कर्णयोरिश्वनौ तिष्ठेताम्। ललाटे रुद्रास्तिष्ठन्तु। मूर्प्यादित्यास्तिष्ठन्तु। शिरिस महादेवस्तिष्ठतु। शिखायां वामदेवस्तिष्ठतु। पृष्ठे पिनाकी तिष्ठतु। पुरतः शूली तिष्ठतु। पार्श्वयोः शिवाशङ्करौ तिष्ठेताम्। सर्वतो वायुस्तिष्ठतु। ततो बिहः सर्वतोऽग्निज्वीलामाला-परिवृतस्तिष्ठतु। सर्वेष्वङ्गेषु सर्वा देवता यथास्थानं तिष्ठन्तु। मां रक्षन्तु। [सर्वान् महाजनान् सकुटुम्बं रक्षन्तु॥] अग्निर्मे वाचि श्रितः। वाग्युद्ये। हृदयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। (जिह्वा) वायुर्में प्राणे श्रितः। प्राणो हृदये। हृदयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। (नासिका) सूर्यो मे चक्षुंषि श्रितः। चक्षुर्हृदये। हृदयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। (नेत्रे)

चन्द्रमां मे मनंसि श्रितः। मनो हृदये। हृदयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (वक्षः) दिशों मे श्रोत्रें श्रिताः। श्रोत्र्र हृदये। हृदयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (श्रोत्रे) आपों मे रेतिसि श्रिताः। रेतो हृदये। हृदयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (गृह्मम्) पृथिवी मे शरीरे श्रिता। शरीर्॰ हृदये। हृदयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (शरीरम्) ओष्धिवनस्पतयों मे लोमंसु श्रिताः। लोमांनि हृदये। हृदयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मणि। (शरीरम्)

इन्द्रों में बलें श्रितः। बल् हदंये। हदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। (बाहू) पर्जन्यों मे मूर्प्नि श्रितः। मूर्धा हदंये। हदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। (शिरः) ईशांनो मे मृन्यौ श्रितः। मृन्युर्हदंये। हदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। (हृदयम्) आत्मा मे आत्मिनि श्रितः। आत्मा हृदंये। हृदंयं मियं। अहम्मृतें। अमृतं ब्रह्मंणि। (हृदयम्)

पुर्नर्म आत्मा पुन्रायुरागाँत्। पुर्नः प्राणः पुन्राकूंत्मागाँत्। वैश्वान्रो रृश्मिभिंवावृधानः। अन्तस्तिष्ठत्वमृतंस्य गोपाः॥ (सर्वाण्यङ्गानि संस्पृश्य स्थापनं कृत्वा मानसैराराधयेत्॥)

॥ आत्मपूजा ॥

आराधितो मनुष्यैस्त्वं सिद्धैर्देवासुरादिभिः। आराधयामि भक्त्या त्वाऽनुग्रहाण महेश्वर॥

॥कलशेषु साम्बपरमेश्वर ध्यानम्॥

ध्यायेन्निरामयं वस्तुं सर्गस्थितिलयादिकम्। निर्गुणं निष्कलं नित्यं मनोवाचामगोचरम्॥१॥

गङ्गाधरं शशिधरं जटामकुटशोभितम्। श्वेतभूतित्रिपुण्ड्रेण विराजितललाटकम्॥२॥

लोचनत्रयसम्पन्नं स्वर्णकुण्डलशोभितम्। स्मेराननं चतुर्बाहुं मुक्ताहारोपशोभितम्॥३॥

अक्षमालां सुधाकुम्भं चिन्मयीं मुद्रिकामपि। पुस्तकं च भुजैर्दिव्यैर्दधानं पार्वतीपतिम्॥४॥

श्वेताम्बरधरं श्वेतं रत्नसिंहासनस्थितम्। सर्वाभीष्टप्रदातारं वटमूलनिवासिनम्॥५॥

वामाङ्कसंस्थितां गौरीं बालार्कायुतसन्निभाम्। जपाकुसुमसाहस्रसमानिश्रयमीश्वरीम् । सुवर्णरत्नखचितमकुटेन विराजिताम्॥६॥

ललाटपट्टसंराजत्संलग्नतिलकाश्चिताम् । राजीवायतनेत्रान्तां नीलोत्पलदलेक्षणाम्॥७॥

सन्तप्तहेमखचित-ताटङ्काभरणान्विताम्। ताम्बूलचर्वणरतरक्तजिह्वाविराजिताम् ॥८॥ पताकाभरणोपेतां मुक्ताहारोपशोभिताम्।

सुवर्णरत्नखचित-काश्चीदामविराजिताम् । कदलीललितस्तम्भ-सन्निभोरुयुगान्विताम्॥१०॥

स्वर्णकङ्कणसंयुक्तैश्चतुर्भिर्बाहुभिर्युताम् ॥९॥

श्रिया विराजितपदां भक्तत्राणपरायणाम्।

अन्योन्याश्चिष्टहृद्बाहू गौरीशङ्करसंज्ञकम्॥११॥ सनातनं परं ब्रह्म परमात्मानमव्ययम।

आवाहयामि जगतामीश्वरं परमेश्वरम्॥१२॥

मङ्गलायतनं देवं युवानमति सुन्दरम्। ध्यायेत्कल्पतरोर्मूले सुखासीनं सहोमया॥१३॥

आगच्छाऽऽगच्छ भगवन् देवेश परमेश्वर। सचिदानन्द भूतेश पार्वतीश नमोऽस्तु ते॥१४॥

॥षोडशोपचार पूजा॥

नर्मस्ते रुद्र मृन्यवं उतो त् इषंवे नर्मः। नर्मस्ते अस्तु धन्वंने बाहुभ्यांमुत ते नर्मः॥ ॐ हीं नृमः शिवायं। सुद्योजातं प्रपद्यामि। या तु इषुंः शिवतंमा शिवं बुभूवं ते धनुंः। शिवा शंरुव्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय॥

ॐ हीं नुमः शिवायं। सुद्योजाताय वै नमो नर्मः। आसनं समर्पयामि॥२॥ या तें रुद्र शिवा तुनूरघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तुनुवा शन्तंमया गिरिंशन्ता-

या त रुद्र शिवा तुनूरधाराऽपापकाशिना। तथा नस्तुनुवा शन्तमया गिरशन्ता-भिचांकशीहि॥ ॐ हीं नुमः शिवाय। भवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। पादयोः पाद्यं समर्पयामि॥३॥

यामिषुं गिरिशन्त हस्ते बिभुर्ध्यस्तेवे। शिवां गिरित्र तां कुरु मा हिर्रसीः पुरुषं जर्गत्॥ ॐ हीं नुमः शिवायं। भवोद्भवाय नर्मः॥ अर्घ्यं समर्पयामि॥४॥

शिवेन वर्चसा त्वा गिरिशाच्छांवदामसि। यथां नः सर्वमिञ्जगंदयक्ष्म र सुमना असंत्॥ ॐ हीं नमः शिवायं। वामदेवाय नमः। आचमनीयं समर्पयामि॥५॥

अध्यंवोचदिधवृक्ता प्रंथमो दैव्यों भिषक्। अही ईश्च सर्वां श्चम्भय-न्थ्सर्वांश्च यातुधान्यः॥ ॐ हीं नुमः शिवायं। ज्येष्ठाय नर्मः। मधुपर्कं समर्पयामि॥६॥

असौ यस्ताम्रो अंरुण उत बुभुः सुंमुङ्गलंः। ये चेमा॰ रुद्रा अभितों दिक्षु श्रिताः सहस्रशोऽवैषा॰ हेर्ड ईमहे॥ ॐ हीं नुमः शिवायं। श्रेष्ठाय नर्मः। स्नानं समर्पयामि। स्नानानन्तरम् आचमनीयं समर्पयामि॥७॥

असौ योंऽव्सर्पति नीलंग्रीवो विलोंहितः। उतैनं गोपा अंदश्त्रद्द्रार्यः। उतैनं विश्वां भूतानि स दृष्टो मृंडयाति नः॥ ॐ हीं नुमः शिवार्य। रुद्राय नर्मः। वस्रोत्तरीयं समर्पयामि॥८॥

नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मी्दुषैं। अथो ये अस्य सत्वांनोऽहं तेभ्योंऽकर्ं नमंः॥ ॐ हीं नुमः शिवायं। कालाय नमंः। यज्ञोपवीताभरणानि समर्पयामि॥९॥

प्र मृंश्च धन्वंनस्त्वमुभयोरार्त्रियोर्ज्याम्। याश्चं ते हस्त इषंवः परा ता भंगवो वप॥ ॐ हीं नमः शिवायं। कलंविकरणाय नमः। दिव्यपरिमलगन्धान् धारयामि। गन्धस्योपरि अक्षतान समर्पयामि॥१०॥

अवृतत्य धनुस्त्व सहंस्राक्ष शतेषुधे। निशीर्य शत्यानां मुखां शिवो नंः सुमनां भव॥ ॐ ह्रीं नमः शिवार्य। बलंविकरणाय नर्मः। पुष्पैः पूजयामि॥११॥

ॐ भवाय देवाय नमः। ॐ शर्वाय देवाय नमः। ॐ ईशानाय देवाय नमः। ॐ पशुपतये देवाय नमः। ॐ रुद्राय देवाय नमः। ॐ उग्राय देवाय नमः। ॐ भीमाय देवाय नमः। ॐ महते देवाय नमः॥ ॐ भवस्य देवस्य पत्न्ये नमः। ॐ शर्वस्य देवस्य पत्न्ये नमः। ॐ रुद्रस्य देवस्य पत्न्ये नमः।

ॐ ईशानस्य देवस्य पत्ये नमः। ॐ पशुपतेर्देवस्य पत्ये नमः। ॐ रुद्रस्य देवस्य पत्ये नमः। ॐ उग्रस्य देवस्य पत्ये नमः। ॐ भीमस्य देवस्य पत्ये नमः। ॐ महतो देवस्य पत्ये नमः॥ विज्यं धर्नुः कपर्दिनो विशंल्यो बार्णवा र उत। अनेशन्नस्येषेव आभुरंस्य निषङ्गिधिः॥ ॐ

हीं नुमः शिवायं। बलाय नर्मः। धूपमाघ्रापयामि॥१२॥ या तें हेतिर्मीढुष्टम् हस्तें बुभूवं ते धनुः। तयाऽस्मान् विश्वतस्त्वमंयक्ष्मया परिब्भुज॥ ॐ

हीं नुमः शिवायं। बर्लप्रमथनाय नर्मः। अलङ्कारदीपं सन्दर्शयामि॥१३॥ ॐ भूर्भुवः सुवंः। + ब्रह्मणे स्वाहाँ। नर्मस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवेँ। उभाभ्यांमुत

ते नमों बाहुभ्यां तव धन्वंने॥ ॐ हीं नुमः शिवायं। सर्वभूतदमनाय नर्मः। () निवेदयामि। मध्ये मध्ये अमृतपानीयं समर्पयामि। अमृतापिधानमसि।

हस्तप्रक्षालनं समर्पयामि। पादप्रक्षालनं समर्पयामि। निवेदनानन्तरम् आचमनीयं समर्पयामि॥१४॥

परिं ते धन्वनो हेतिरस्मान्वृंणक्त विश्वतंः। अथो य इंषुधिस्तवाऽऽरे अस्मन्नि धेहि तम्॥

ॐ हीं नुमः शिवाये। मुनोन्मेनाय नर्मः। कर्पूरताम्बूलं समर्पयामि॥१५॥ नर्मस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वरायं महादेवायं त्र्यम्बकायं त्रिपुरान्त्कायं त्रिकाग्निकालायं कालाग्निरुद्रायं नीलकुण्ठायं मृत्युअयायं सर्वेश्वरायं सदाशिवायं श्रीमन्महादेवाय नर्मः॥

कर्पूरनीराजनं दर्शयामि॥१६॥

॥ रक्षा ॥

बृहथ्सामं क्षत्रभृद्वृद्ध वृंष्णियं त्रिष्ठभौजः शुभितम् ग्रवीरम्। इन्द्रस्तोमेन पञ्चद्शेन् मध्यमिदं वार्तेन सगरेण रक्ष॥

रक्षां धारयामि॥

॥श्रीरुद्रनाम त्रिशती॥

दिशां च पतंये नमंः। नमों वृक्षेभ्यो नमंः।
हरिकेशेभ्यो नमंः। पृश्नां पतंये नमंः।
नमंः सस्पिञ्जराय नमंः। त्विषीमते नमंः।
पृथीनां पतंये नमंः। नमों बश्रुशाय नमंः।
विव्याधिने नमंः। अन्नांनां पतंये नमंः।
नमो हरिकेशाय नमंः। उपवीतिने नमंः।
पृष्टानां पतंये नमंः। नमों भ्वस्यं हेत्ये नमंः।
जगंतां पतंये नमंः। नमों भ्रदाय नमंः।
आत्ताविने नमंः। क्षेत्रांणां पतंये नमंः।
नमेः सूताय नमंः। अहंन्त्याय नमंः।
वनांनां पतंये नमंः। नमों रोहिताय नमंः।
स्थपतंये नमंः। वृक्षाणां पतंये नमंः।
नमों मृत्रिणे नमंः। वाणिजाय नमंः।
कक्षांणां पतंये नमंः।

वारिवस्कृताय नर्मः। ओषंधीनां पतंये नर्मः।

नमो हिर्गण्यबाहवे नर्मः। सेनान्ये नर्मः।

नमं उच्चैघोंषाय नमंः। आऋन्दयंते नमंः। पत्तीनां पतंये नमंः। नमंः कृथ्स्रवीताय नमंः। धावते नमंः। सत्त्वंनां पतंये नमंः॥

नमः सहंमानाय नमः। निव्याधिने नमः।
आव्याधिनीनां पतंये नमः। नमः ककुभाय नमः।
निषङ्गिणे नमः। स्तेनानां पतंये नमः।
नमो निषङ्गिणे नमः। इषुधिमते नमः।
तस्कराणां पतंये नमः। नमो वश्चते नमः।
परिवर्श्वते नमः। स्तायूनां पतंये नमः।
नमो निचेरवे नमः। परिचराय नमः।
अरंण्यानां पतंये नमः। नमः सृकाविभ्यो नमः।
जिघा सुख्यो नमः। मुष्णतां पतंये नमः।
नमोऽसिमद्यो नमः। नक्तं चरंद्यो नमः।
प्रकृन्तानां पतंये नमः। नमं उष्णीषिने नमः।
प्रकृन्तानां पतंये नमः। कुलुश्चानां पतंये नमः।
नम् इषुंमद्यो नमः। धन्वाविभ्यंश्च नमः। वो नमः।

नमं आतन्वानेभ्यो नमः। प्रतिद्धानिभ्यश्च नमः। वो नमः। नमं आयच्छेन्द्यो नमः। विसृजन्द्येश्च नमः। वो नमः। नमोऽस्येन्द्यो नमः। विध्येन्द्यश्च नमः। वो नमः। नम् आसीनेभ्यो नमः। शयानेभ्यश्च नमः। वो नमः। नमः स्वपन्द्यो नमः। जाग्रेन्द्यश्च नमः। वो नमः।

नमुस्तिष्ठं ख्यो नर्मः। धावं द्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नर्मः सुभाभ्यो नर्मः। सुभापतिभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नमो अश्वैभ्यो नर्मः। अश्वपतिभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः॥

नमं आव्याधिनींभ्यो नर्मः। विविध्यन्तीभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नम् उर्गणाभ्यो नर्मः। तुर्ह्तीभ्यंश्च नर्मः। वो नर्मः। नमो व्रातेंभ्यो नमंः। व्रातंपतिभ्यश्च नमंः। वो नमंः। नमों गणेभ्यो नमः। गणपंतिभ्यश्च नमः। वो नमः। नमो विरूपेभ्यो नर्मः। विश्वरूपेभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नमों महज्र्यो नमंः। क्षुष्लकेभ्यंश्च नमंः। वो नमंः। नमों रथिभ्यो नमंः। अरथेभ्यंश्च नमंः। वो नमंः। नमो रथेभ्यो नर्मः। रथंपतिभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नमः सेनाभ्यो नर्मः। सेनानिभ्यंश्च नर्मः। वो नर्मः। नर्मः क्षुत्तृभ्यो नर्मः। सुङ्ग्रहीतृभ्यंश्च नर्मः। वो नर्मः। नमस्तक्षंभ्यो नर्मः। रथकारेभ्यंश्च नर्मः। वो नर्मः। नमः कुलालेभ्यो नर्मः। कर्मारेभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः। नर्मः पुञ्जिष्टेंभ्यो नर्मः। निषादेभ्यंश्च नर्मः। वो नर्मः। नमं इषुकृत्र्यो नमंः। धन्वकृत्र्यंश्च नमंः। वो नमंः। नमों मृगयुभ्यो नमंः। श्वनिभ्यंश्च नमंः। वो नमंः। नमः श्वभ्यो नर्मः। श्वपंतिभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः॥ नमों भवार्य च नमः। रुद्रार्य च नमः। नमः शर्वायं च नमः। पशुपतंये च नमः। नमो नीलंग्रीवाय च नमंः। शितिकण्ठांय च नमंः। नर्मः कप्रदिने च नर्मः। व्युप्तकेशाय च नर्मः। नमः सहस्राक्षायं च नमः। शतधंन्वने च नमः। नमों गिरिशायं च नमंः। शिपिविष्टायं च नमंः। नमों मीढुष्टंमाय च नमंः। इषुंमते च नमंः। नमों ह्रस्वायं च नमंः। वामनायं च नमंः। नमों बृहते च नमंः। वर्षीयसे च नमंः। नमों वृद्धार्यं च नमंः। संवृध्वंने च नमंः। नमो अग्नियाय च नमंः। प्रथमायं च नमंः। नमं आशवें च नमंः। अजिरायं च नमंः।

नमों गृथ्सेभ्यो नर्मः। गृथ्सपंतिभ्यश्च नर्मः। वो नर्मः।

नमः शोघ्रियाय च नमः। शीभ्याय च नमः। नमं ऊर्म्याय च नमः। अवस्वन्याय च नमः। नमः स्रोतस्याय च नमः। द्वीप्याय च नमः॥

नमों ज्येष्ठायं च नमंः। कनिष्ठायं च नमंः। नर्मः पूर्वजायं च नर्मः। अपुर्जायं च नर्मः। नमों मध्यमायं च नमंः। अपगल्भायं च नमंः। नमों जघन्यांय च नमंः। बुध्नियाय च नमंः। नर्मः सोभ्याय च नर्मः। प्रतिसर्याय च नर्मः। नमो याम्याय च नमंः। क्षेम्याय च नमंः। नमं उर्वर्याय च नमंः। खल्याय च नमंः। नमः श्लोक्याय च नर्मः। अवसान्याय च नर्मः। नमो वन्याय च नमः। कक्ष्याय च नमः। नर्मः श्रवायं च नर्मः। प्रतिश्रवायं च नर्मः। नमं आशुर्षेणाय च नमः। आशुरंथाय च नमः। नमः शूराय च नमः। अवभिन्दते च नमः। नमों वर्मिणें च नमंः। वरूथिनें च नमंः। नमों बिल्मिने च नमंः। कवचिने च नमंः। नर्मः श्रुतायं च नर्मः। श्रुतसेनायं च नर्मः॥

नमों दुन्दुभ्यांय च नमंः। आहुनन्यांय च नमंः। नमों धृष्णवें च नमंः। प्रमृशायं च नमंः। नमों दूतायं च नमंः। प्रहिताय च नमंः। नमों निषक्षिणें च नमंः। इषुधिमतें च नमंः। नमंस्तीक्ष्णेषंवे च नमंः। आयुधिनें च नमंः। नमंः स्वायुधायं च नमंः। सुधन्वंने च नमंः। नमः सुत्याय च नमंः। पथ्याय च नमंः। नमः काट्यांय च नमंः। नीप्यांय च नमंः।

नमः सुद्याय च नमः। सरस्याय च नमः। नमों नाद्यायं च नमंः। वैशन्तायं च नमंः। नमः कूप्याय च नमः। अवट्याय च नमः। नमो वर्ष्याय च नमंः। अवर्ष्यायं च नमंः। नमों मेघ्यांय च नमंः। विद्युत्यांय च नमंः। नमं ईध्रियांय च नमंः। आतप्यांय च नमंः। नमो वात्यांय च नमंः। रेष्मियाय च नमंः। नमों वास्तव्याय च नमः। वास्तुपायं च नमः॥ नमः सोमाय च नमः। रुद्रायं च नमः। नमेस्ताम्रायं च नमंः। अरुणायं च नमंः। नमः शुङ्गायं च नमः। पृशुपतंये च नमः। नमं उग्रायं च नमंः। भीमायं च नमंः। नमो अग्रेवधायं च नमः। दूरेवधायं च नमः। नमों हन्ने च नमंः। हनीयसे च नमंः। नमों वृक्षेभ्यो नमः। हरिकेशेभ्यो नमः। नर्मस्ताराय नर्मः। नर्मः शम्भवे च नर्मः। मयोभवें च नर्मः। नर्मः शङ्करायं च नर्मः। मयस्करायं च नर्मः। नर्मः शिवायं च नर्मः। शिवतंराय च नमंः। नमस्तीर्थ्याय च नमंः। कूल्याय च नर्मः। नर्मः पार्याय च नर्मः। अवार्याय च नमंः। नमंः प्रतरंणाय च नमंः। उत्तरंणाय च नमंः। नमं आतार्याय च नमंः। आलाद्याय च नर्मः। नमः शष्य्याय च नर्मः। फेन्याय च नर्मः। नर्मः सिकत्याय च नर्मः। प्रवाह्यांय च नर्मः॥

नमं इरिण्याय च नमंः। प्रपथ्याय च नमंः।

नमः कपर्दिने च नमः। पुलुस्तये च नमः। नमो गोष्ठ्यांय च नर्मः। गृह्यांय च नर्मः। नमस्तल्प्याय च नर्मः। गेह्याय च नर्मः। नमें काट्यांय च नमंः। गृह्वरेष्ठायं च नमंः। नमों ह्रदय्याय च नमंः। निवेष्याय च नमंः। नर्मः पारसब्यायं च नर्मः। रजस्यायं च नर्मः। नमः शुष्क्याय च नमः। हरित्याय च नमः। नमो लोप्याय च नर्मः। उलप्याय च नर्मः। नमं ऊर्व्याय च नमंः। सूर्म्याय च नमंः। नमः पर्ण्याय च नमः। पर्णशद्याय च नमः। नमोंऽपगुरमांणाय च नमः। अभिघ्नते च नमः। नमं आख्खिदते च नमंः। प्रख्खिदते च नमंः। नमों वो नमंः। किरिकेभ्यो नर्मः। देवाना हर्दयेभ्यो नर्मः। नमों विक्षीणकेभ्यो नमंः। नमों विचिन्वत्केभ्यो नमंः। नमं आनिर्हतेभ्यो नमः। नमं आमीवत्केभ्यो नमः।

नमः कि शिलायं च नमः। क्षयंणाय च नमः।

॥ प्रदक्षिणम्॥ द्रापे अन्धंसस्पते दरिंद्रन्नीलंलोहित। एषां पुरुंषाणामेषां पंशूनां मा भेर्माऽरो मो एषां किं

चनाऽऽमंमत्॥ या ते रुद्र शिवा तनूः शिवा विश्वाहंभेषजी। शिवा रुद्रस्यं भेषजी तयां

नो मृड जीवसें॥ इमा॰ रुद्रायं त्वसें कप्रिंनें क्षयद्वीराय प्रभेरामहे मृतिम्॥ यथां नः शमसंद्विपदे चतुंष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामें अस्मिन्ननांतुरम्॥ मृडा नों रुद्रोत नो मयंस्कृधि क्षयद्वीराय नमंसा विधेम ते। यच्छं च योश्च मनुरायजे पिता तदंश्याम तवं रुद्र प्रणीतौ॥ मा नों मृहान्तंमुत मा नों अर्भकं मा न उक्षंन्तमुत मा ने उिक्षतम्। मा नों वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तुनवों रुद्र रीरिषः॥ मा नंस्तोके तनये मा न आर्युष् मा नो गोषु मा नो अश्वंषु रीरिषः। वीरान्मा नों रुद्र भामितोऽवंधीर्ह्विष्मंन्तो नमंसा विधेम

ते॥ आरात्तें गोघ्न उत पूरुषघ्ने क्षयद्वीराय सुम्रमुस्मे ते अस्तु। रक्षां च नो अधि च देव ब्रूह्मधां च नः शर्म यच्छ द्विबर्हाः॥ स्तुहि श्रुतं गेर्तुसदं युवानं मृगं न भीममुपहलुमुग्रम्। मृडा जीरित्रे रुद्र स्तवानो अन्यन्ते अस्मन्निवंपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्तु

परिं त्वेषस्यं दुर्मतिरंघायोः। अवं स्थिरा मघवंद्र्यस्तनुष्व मीढ्वंस्तोकायं तनंयायं मृडय॥ मीढुंष्टम शिवंतम शिवो नंः सुमनां भव। पुरमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान आ चंर पिनांकं बिभ्रदा गंहि॥ विकिरिद विलोहित नर्मस्ते अस्तु भगवः। यास्तें सहस्रई हेतयोऽन्यमुस्मन्निवंपन्तु ताः॥ सहस्राणि सहस्रधा बांहुवोस्तवं हेतयः। तासामीशांनो भगवः पराचीना मुखां कृधि॥ प्रदक्षिणं कृत्वा॥

॥ नमस्काराः ॥

सहस्रांणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्यांम्। तेषा ५ सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥१॥

अस्मिन् मंहत्यंर्णवें उन्तरिक्षे भवा अधि। तेषा ५ सहस्रयोजने ऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥२॥

नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शुर्वा अधः, क्षंमाचुराः। तेषा ५ सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥३॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिवर् रुद्रा उपंश्रिताः। तेषार् सहस्रयोज्नेऽवधन्वांनि तन्मसि।

श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥४॥ ये वृक्षेषुं सस्पिञ्जर्रा नीलंग्रीवा विलोहिताः। तेषार्ं सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि।

श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥५॥

ये भूतानामधिपतयो विशिखासंः कपुर्दिनंः। तेषा ५ सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥६॥

ये अन्नेषु विविध्यंन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्। तेषा ५ सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥७॥

ये पथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यृव्युधंः। तेषा र सहस्रयोजनेऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री-

महादेवादिभ्यो नमः॥८॥

ये तीर्थानिं प्रचरंन्ति सृकावंन्तो निष्क्षिणंः। तेषा र् सहस्रयोज्नेऽव्धन्वंनि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥९॥

य एतावंन्तश्च भूया ५ सश्च दिशों रुद्रा विंतस्थिरे। तेषा ५ सहस्रयोजने ऽवधन्वांनि तन्मसि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥१०॥

नमों रुद्रेभ्यो ये पृंथिव्यां येषामन्नमिषंवस्तेभ्यो दश प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशो-दींचीर्दशोध्वस्तिभ्यो नम्स्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥११॥

नमों रुद्रेभ्यो येंऽन्तरिक्षे येषां वात् इषंवस्तेभ्यो दश् प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशो-दींचीर्दशोर्ध्वास्तेभ्यो नम्स्ते नों मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥१२॥

नमों रुद्रेभ्यो ये दिवि येषां वर्षिमषंवस्तेभ्यो दश प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशो-दीचीर्दशोध्वस्तिभ्यो नमस्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भे दधामि। श्री-महादेवादिभ्यो नमः॥१३॥

नमस्कारान् कृत्वा॥

॥ चमकानुवाकैः प्रार्थना॥

अग्नांविष्णू स्जोषंसेमा वंर्धन्तु वां गिरं। द्युम्नैर्वाजेंभिरागंतम्॥ वार्जश्च मे प्रस्वश्चं मे प्रयंतिश्च मे प्रसितिश्च मे धीतिश्चं मे ऋतुंश्च मे स्वरंश्च मे श्लोकंश्च मे श्रावश्चं मे श्रुतिश्च मे ज्योतिश्च मे सुवंश्च मे प्राणश्चं मेऽपानश्चं मे व्यानश्च मेऽसुंश्च मे चित्तं चं म् आधीतं च मे वार्कं मे मनंश्च मे चक्षुंश्च मे श्लोत्रं च मे दक्षंश्च मे बलं च म ओजंश्च मे सहंश्च म् आयुंश्च मे ज्रा चं म आत्मा चं मे तुन्श्चं मे शर्मं च मे वर्मं च मेऽङ्गांनि च मेऽस्थानिं च मे परूरंषि च मे शरीराणि च मे॥१॥

ज्यैष्ठ्यं च म् आधिपत्यं च मे मृन्युश्चं मे भामश्च मेऽमश्च मेऽम्भश्च मे जेमा चं मे मिह्मा चं मे विरमा चं मे प्रथिमा चं मे वर्ष्मा चं मे द्राघुया चं मे वृद्धं चं मे वृद्धिंश्च मे सत्यं चं मे श्रुद्धा चं मे जगंच मे धनं च मे वशंश्व मे त्विषिश्व मे ऋडि चं मे मोदंश्व मे जातं चं मे जिन्छ्यमाणं च मे सूक्तं चं मे सुकृतं चं मे वित्तं चं मे वेद्यं च मे भूतं चं मे भिव्छिचं मे सुगं चं मे सुपर्थं च म ऋद्धं चं मृ ऋद्धिंश्व मे क्रुप्तं चं मे क्रुप्तिंश्व मे मृतिश्चं मे सुमृतिश्चं मे॥२॥ शं चं मे मयंश्व मे प्रियं चं मेऽनुकामश्चं मे कामंश्व मे सौमनसर्श्वं मे भद्रं चं मे श्रेयंश्व

में वस्यंश्व में यशंश्व में भगंश्व में द्रविंणं च में युन्ता चं में धूर्ता चं में क्षेमंश्व में धृतिंश्व में विश्वं च में महंश्व में संविच्चं में ज्ञात्रं च में सूश्वं में प्रसूश्वं में सीरं च में लयश्वं म ऋतं चं में ऽमृतं च में ऽयक्ष्मं च में ऽनामयच में जीवातुंश्व में दीर्घायुत्वं चं में ऽनिमृत्रं च में ऽभंयं च में सुगं चं में शयंनं च में सूषा चं में सुदिनं च मे॥३॥

ऊर्क मे सूनृतां च मे पर्यश्च मे रसंश्च मे घृतं चं मे मधुं च मे सर्ग्धिश्च मे सपीतिश्च मे

कृषिश्च मे वृष्टिश्च मे जैत्रं च म औद्भिद्यं च मे र्यिश्च मे रायश्च मे पुष्टं चे मे पुष्टिश्च मे

विभ चं मे प्रभ चं मे बहु चं मे भूयंश्व मे पूर्णं चं मे पूर्णतंरं च मेऽक्षिंतिश्व मे कूयंवाश्व मेऽन्नं च मेऽक्षंच मे व्रीह्यंश्व मे यवांश्व मे माषांश्व मे तिलांश्व मे मुद्गाश्चं मे खुल्वांश्व मे गोधूमांश्व मे मुस्रांश्व मे प्रियङ्गवश्व मेऽणंवश्व मे श्यामाकांश्व मे नीवारांश्व मे॥४॥ अश्मां च मे मृत्तिंका च मे गि्रयंश्व मे पर्वताश्च मे सिकंताश्च मे वनस्पतंयश्च मे हिरंण्यं

च मेऽयंश्व में सीसं च में त्रपृश्व में श्यामं चं में लोहं चं मेऽग्निश्चं में आपश्च में वीरुधंश्व म् ओषंधयश्च में कृष्टपुच्यं चं मेऽकृष्टपुच्यं चं में ग्राम्याश्चं में पृशवं आर्ण्याश्चं युज्ञेनं कल्पन्तां वित्तं चं में वित्तिश्च में भूतं चं में भूतिश्च में वस्तु च में वस्तिश्चं में कर्म च में शक्तिश्च मेऽर्थंश्च म् एमंश्च म् इतिश्च में गितिश्च मे॥५॥

अग्निश्चं म् इन्द्रंश्च मे सोमंश्च म् इन्द्रंश्च मे सिवृता चं म् इन्द्रंश्च मे सरंस्वती च म् इन्द्रंश्च मे पूषा चं म् इन्द्रंश्च मे बृह्स्पतिंश्च म् इन्द्रंश्च मे मित्रश्चं म् इन्द्रंश्च मे वरुणश्च म् इन्द्रंश्च मे त्वष्टां च म् इन्द्रंश्च मे पाता चं म् इन्द्रंश्च मे विष्णुंश्च म् इन्द्रंश्च मेऽिश्वनौं च म् इन्द्रंश्च मे म्रुतंश्च म् इन्द्रंश्च मे विश्वं च मे देवा इन्द्रंश्च मे पृथिवी चं म् इन्द्रंश्च मेऽन्तरिंश्चं च म् इन्द्रंश्च मे दिशंश्च म् इन्द्रंश्च मे मूर्धा चं म् इन्द्रंश्च मे प्रजापंतिश्च म् इन्द्रंश्च मे॥६॥

मे मैत्रावरुणश्चं म आश्विनश्चं मे प्रतिप्रस्थानंश्च मे शुक्रश्चं मे मुन्थी चं म आग्रयणश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे ध्रुवश्चं मे वेश्वदेवश्चं मे सरत्वृत्राह्मांश्च मे पेन्द्राग्नश्चं मे वेश्वदेवश्चं मे मरुत्वृतीयांश्च मे माहेन्द्रश्चं म आदित्यश्चं मे सावित्रश्चं मे सारस्वृतश्चं मे पौष्णश्चं मे पालीवृतश्चं मे हारियोज्नश्चं मे॥७॥
इध्मश्चं मे बर्हिश्चं मे वेदिश्च मे धिष्णियाश्च मे सुचंश्च मे चमुसाश्चं मे ग्रावांणश्च मे स्वरंवश्च म उपर्वाश्चं मेऽिथववंणे च मे द्रोणकल्शश्चं मे वायव्यांनि च मे पूत्भृचं म आधवनीयंश्च म आग्नींशं च मे हिवर्धानं च मे गृहाश्चं मे सदंश्च मे पुरोडाशांश्च मे पचताश्चं मेऽवभृथश्चं

अरशुर्श्व मे रश्मिश्च मेऽदाँभ्यश्च मेऽधिपतिश्च म उपारशुर्श्व मेऽन्तर्यामश्च म ऐन्द्रवायवर्श्व

अग्निश्चं मे घुर्मश्चं मेऽर्कश्चं मे सूर्यश्च मे प्राणश्चं मेऽश्वमेधश्चं मे पृथिवी च मेऽदितिश्च मे दितिश्च मे द्यौश्चं मे शक्वंरीर्ङ्गुलयो दिशंश्च मे यज्ञेनं कल्पन्तामृक्चं मे साम च मे स्तोमश्च मे यज्ञंश्च मे दीक्षा च मे तपश्च म ऋतुश्चं मे ब्रतं च मेऽहोरात्रयौर्वृष्ट्या बृंहद्रथन्तरे च मे यज्ञेनं कल्पेताम्॥९॥

गर्भांश्व मे वृथ्सार्श्व मे त्रविश्व मे त्र्युवी चं मे दित्युवाचं मे दित्यौही चं मे पश्चाविश्व मे पश्चावी चं मे त्रिवृथ्सर्श्व मे त्रिवृथ्सा चं मे तुर्युवाचं मे तुर्यौही चं मे पष्टुवाचं मे पष्टौही चं म उक्षा चं मे क्षा चं म ऋष्भश्च मे वेहचं मेऽनुङ्गां चं मे धेनुश्च म आयुर्यज्ञेनं कल्पतां प्राणो यज्ञेनं कल्पतामपानो यज्ञेनं कल्पतां व्यानो यज्ञेनं कल्पतां चश्चर्यज्ञेनं कल्पतां श्रुवे श्रेत्रं यज्ञेनं कल्पतां मनो यज्ञेनं कल्पतां वाग्यज्ञेनं कल्पतामात्मा यज्ञेनं कल्पतां यज्ञो यज्ञेनं कल्पताम्॥१०॥
एकां च मे तिस्रश्चं मे पश्चं च मे सप्त चं मे नवं च म एकांदश च मे त्रयोंदश च मे पश्चंदश

एका च म तिस्रश्च म पश्च च म स्प्त च म नव च म एकादश च म त्रयादश च म पश्चदश च में स्प्तदंश च में नवंदश च म एकंवि॰शितश्च में त्रयोवि॰शितश्च में पश्चंवि॰शितश्च में स्प्तवि॰शितश्च में नवंवि॰शितश्च म एकंति॰शच में त्रयंस्ति॰शच में चतंस्रश्च में उष्टौ च में द्वादश च में षोडंश च में वि॰शितश्च में चतुंवि॰शितश्च में उष्टावि॰शितश्च में द्वाति॰शच में पद्गि॰शच में चतुंश्वत्वारि॰शच में उष्टाचंत्वारि॰शच में वाजंश्च प्रस्वश्चांपिजश्च कर्तुश्च सुवंश्च मूर्धा च व्यश्चिंयश्चाऽऽन्त्यायनश्चान्त्यंश्च भौवनश्च भुवंनश्चाधिंपितिश्च॥११॥

महादेवादिभ्यो नमः॥ समस्तोपचारान् समर्पयामि॥

मे स्वगाकारश्चं मे॥८॥

इडां देवहूर्मनुंर्यज्ञनीर्बृह्स्पतिंरुक्थाम्दानिं शश्सिषद्विश्वेदेवाः सूँक्तवाचः पृथिवि मातुर्मा मां हिश्सीर्मधुं मनिष्ये मधुं जनिष्ये मधुं वक्ष्यामि मधुं वदिष्यामि मधुंमतीं देवेभ्यो वाचंमुद्यास्थ शुश्रूषेण्यां मनुष्येभ्यस्तं मां देवा अवन्तु शोभायें पितरोऽनुंमदन्तु॥
॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

अघोरैंभ्योऽथ घोरैंभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः। सर्वैभ्यः सर्वशर्वैभ्यो नमंस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥ तत्पुरुषाय विदाहें महादेवायं धीमहि। तन्नो रुद्रः प्रचोदयात्॥

ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो में अस्तु सदाशिवोम॥

तत्पुरुषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयाँत्॥ (दशवारं जपेत्।)

महादेवादिभ्यो नमः॥ समस्तोपचारान् समर्पयामि॥

॥ प्रार्थना ॥

॥श्रीरुद्रजपः॥

अस्य श्री-रुद्राध्याय-प्रश्न-महामन्नस्य। अघोर ऋषिः।

अनुष्टुप् छन्दः। सङ्कर्षणमूर्तिस्वरूपो योऽसावादित्यः परमपुरुषः स एष रुद्रो देवता॥

नमः शिवायेति बीजम्। शिवतरायेति शक्तिः।

महादेवायेति कीलकम्।

श्री-साम्बसदाशिवप्रसादसिद्धार्थे जपे विनियोगः॥

॥करन्यासः॥

ॐ अग्निहोत्रात्मने अङ्गुष्ठाभ्यां नमः। दर्शपूर्णमासात्मने तर्जनीभ्यां नमः। चातुर्मास्यात्मने मध्यमाभ्यां नमः। निरूढपशुबन्धात्मने अनामिकाभ्यां नमः। ज्योतिष्टोमात्मने कनिष्ठिकाभ्यां नमः। सर्वऋत्वात्मने करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः।

॥अङ्गन्यासः॥

अग्निहोत्रात्मने हृदयाय नमः। दर्शपूर्णमासात्मने शिरसे स्वाहा। चातुर्मास्यात्मने शिखायै वषट्। निरूढपशुबन्धात्मने कवचाय हुं। ज्योतिष्टोमात्मने नेत्रत्रयाय वौषट्। सर्वक्रत्वात्मने अस्त्राय फट्। भूर्भुवस्सुवरोमिति दिग्बन्धः।

॥ध्यानम्॥

आपाताल-नभः-स्थलान्त-भुवन-ब्रह्माण्डमाविस्फुरत् ज्योतिः स्फाटिक-लिङ्ग-मौलि-विलसत्-पूर्णेन्दु-वान्तामृतैः। अस्तोकाप्नुतमेकमीशमनिशं रुद्रानुवाकान् जपन् ध्यायेदीप्सितसिद्धये ध्रुवपदं विप्रोऽभिषिश्चेच्छिवम्॥ ब्रह्माण्ड-व्याप्त-देहा भिसत-हिमरुचा भासमाना भुजङ्गैः कण्ठे कालाः कपर्दा-कलित-शिश-कलाश्चण्ड-कोदण्ड-हस्ताः। त्र्यक्षा रुद्राक्षमालाः प्रकटित-विभवाः शाम्भवा मूर्तिभेदाः रुद्राः श्रीरुद्रसूक्त-प्रकटित-विभवा नः प्रयच्छन्तु सौख्यम्॥ ॥पश्चपूजा॥ हं आकाशात्मने पूष्पैः पूजयामि।

यं वाय्वात्मने धूपमाघ्रापयामि। रं अग्र्यात्मने दीपं दर्शयामि।

🕉 नमो भगवते रुद्राय॥

वं अमृतात्मने अमृतं महानैवेद्यं निवेदयामि।

सं सर्वात्मने सर्वोपचारपूजां समर्पयामि।

ॐ गृणानां त्वा गृणपंति हवामहे कविं केवीनामृप्मश्रंवस्तमम्। ज्येष्ठराज्ं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत् आ नः शृण्वन्नृतिभिः सीद् सादेनम्॥ ॐ महागणपतये नमः॥

शं चं में मयंश्च में प्रियं चं मेऽनुकामश्चं में कामंश्च में सौमन्सश्चं में भूद्रं चं में श्रेयंश्च में वस्यश्च में यशंश्च में भगंश्च में द्रविणं च में यन्ता चं में धूर्ता चं में क्षेमंश्च में धृतिश्च में विश्वं च में महंश्च में स्विचं में ज्ञात्रं च में सूर्श्च में प्रसूर्श्च में सीरं च में लयश्चं म ऋतं चं मेऽमृतं च मेऽयक्ष्मं च मेऽनामयच में जीवातुंश्च में दीर्घायुत्वं चं मेऽनिमृत्रं च मेऽभंयं च में सुगं चं में शयंनं च में सूषा चं में सुदिनं च मे॥३॥

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ रुद्रप्रश्नः॥

नमंस्ते रुद्र मृन्यवं उतो त् इषंवे नमंः। नमंस्ते अस्तु धन्वंने बाहुभ्यांमुत ते नमंः॥ या त् इषुंः शिवतंमा शिवं बभूवं ते धनुंः। शिवा शंर्व्यां या तव तयां नो रुद्र मृडय॥ या ते रुद्र शिवा तुन्रघोराऽपांपकाशिनी। तयां नस्तुनवा शन्तंमया गिरिशन्ताभिचांकशीहि॥ यामिषुं गिरिशन्त हस्ते बिभूष्यंस्तंवे। शिवां गिरिश्र तां कुरु मा हि सीः पुरुषं जगत्॥ शिवेन वर्चसा त्वा गिरिशाच्छांवदामिस। यथां नः सर्विमिञ्जगंदयक्षम सुमना असंत्॥ अध्यंवोचदिधवृक्ता प्रंथमो दैव्यों भिषक्। अही ईश्च सर्वां अम्भय-न्थ्सर्वांश्च यातुधान्यंः॥ असौ

यस्ताम्रो अंरुण उत बुभुः सुंमुङ्गलः। ये चेमार रुद्रा अभितो दिक्षु श्रिताः संहस्रुशोऽवैषार् हेर्ड ईमहे॥ असौ योऽवसर्पति नीलंग्रीवो विलोहितः। उतैनं गोपा अंदश्त्रुदंशन्नुदहार्यः॥ उतैनं विश्वां भूतानि स दृष्टो मृंडयाति नः। नमों अस्तु नीलंग्रीवाय सहस्राक्षायं मीढ्षें॥ अथो ये अस्य सत्वांनोऽहं तेभ्योंऽकरं नमः। प्र मृंश्च धन्वंनस्त्वमुभयोर्गार्ह्वयोज्याम्॥ याश्चं ते हस्त इषंवः परा ता भंगवो वप। अवतत्य धनुस्त्व सहस्राक्ष्य शतेषुधे॥ निशीर्यं शत्यानां मुखां शिवो नः सुमनां भव। विज्यं धनुः कपिर्दिनो विश्वंत्यो बाणंवा उत्त॥ अनेशत्रस्येषंव आभुरंस्य निष्क्षिधः। या ते हेतिर्मीढुष्टम् हस्ते बभूवं ते धनुः॥ तयाऽस्मान् विश्वत्स्त्वमंयक्ष्मया परिब्भुज। नमस्ते अस्त्वायुंधायानांतताय धृष्णवे॥ उभाभ्यांमुत ते नमों बाहुभ्यां तव धन्वंन। परि ते धन्वंनो हेतिरस्मान्वृंणक्त विश्वतः॥ अथो य इंषुधिस्तवाऽऽरे

[नमंस्ते अस्तु भगवन् विश्वेश्वरायं महादेवायं त्र्यम्बकायं त्रिपुरान्त्कायं त्रिका[ला]ग्निकालायं कालाग्निरुद्रायं नीलकृण्ठायं मृत्युञ्जयायं सर्वेश्वरायं सदाशिवायं श्रीमन्महादेवाय् नमंः॥] नमो हिरंण्यबाहवे सेनान्यें दिशां च पत्तेये नमो नमों वृक्षेभ्यो हिरंकेशेभ्यः पशूनां पत्तेये नमो नमें सस्पञ्जराय त्विषीमते पथीनां पत्तेये नमो नमों बस्रुशायं विव्याधिनेऽन्नांनां पत्तेये नमो नमो हिरंकेशायोपवितिने प्रशानां प्रतये नमो नमों भवस्यं हेत्यै ज्ञांनां प्रतये नमो नमों भवस्यं हेत्यै ज्ञांनां प्रतये

अस्मन्नि धेंहि तम्॥१॥

नमं:॥३॥

पतंये नमो नमो हिरेकेशायोपवीतिने पुष्टानां पतंये नमो नमों भ्वस्यं हेत्ये जगंतां पतंये नमो नमों रुद्रायांतताविने क्षेत्राणां पतंये नमो नमें सूतायाहंन्त्याय वनांनां पतंये नमो नमो रोहिंताय स्थपतंये वृक्षाणां पतंये नमो नमों मित्रिणे वाणिजाय कक्षांणां पतंये नमो नमों भुवन्तये वारिवस्कृतायौषंधीनां पतंये नमो नमें उचैर्घाषायाक्रन्दयंते पत्तीनां पतंये नमो नमें कृथ्स्रवीताय धावंते सत्वनां पतंये नमेः॥२॥ नमः सहंमानाय निव्याधिनं आव्याधिनीनां पतंये नमो नमेः ककुभायं निषक्षिणे स्तेनानां पतंये नमो नमो नमों निषक्षिणे इषुधिमते तस्कराणां पतंये नमो नमो वश्चंते परिवर्श्चते स्तायूनां

पतंये नमो नमों निचेरवें परिचरायारंण्यानां पतंये नमो नमः सृकाविभ्यो जिघा रसद्यो मुण्णतां पतंये नमो नमों ऽसिमद्यो नक्तं चर्रद्यः प्रकृन्तानां पतंये नमो नमं उण्णीिषणे गिरिचरायं कुलुश्चानां पतंये नमो नम इषुंमद्यो धन्वाविभ्यंश्च वो नमो नमं आतन्वानेभ्यः प्रतिद्धांनेभ्यश्च वो नमो नमं आयच्छंद्यो विसृजद्यंश्च वो नमो नमोऽस्यंद्यो विध्यंद्यश्च वो नमो नम् आसीनेभ्यः शयानेभ्यश्च वो नमो नमः स्वपद्यो जाग्रंद्र्यश्च वो नमो नमस्तिष्ठंद्यो धावंद्यश्च वो नमो नमो अश्वभ्योऽश्वंपतिभ्यश्च वो सभा नमो नमो अश्वभ्योऽश्वंपतिभ्यश्च वो

नमं आव्याधिनींभ्यो विविध्यंन्तीभ्यश्च वो नमो नम् उर्गणाभ्यस्तृ ह्तीभ्यंश्च वो नमो नमों गृथ्सेभ्यों गृथ्सपंतिभ्यश्च वो नमो नमो नमो व्रातेभ्यो व्रातंपतिभ्यश्च वो नमो नमों गणेभ्यों गणपंतिभ्यश्च वो नमो नमो विरूपेभ्यो विश्वरूपेभ्यश्च वो नमो नमों महन्न्र्यः, श्लुकेभ्यंश्च

वो नमो नमो र्थिभ्योऽर्थेभ्यंश्च वो नमो नमो रथेँभ्यो रथंपतिभ्यश्च वो नमो नमः सेनाँभ्यः सेनानिभ्यंश्च वो नमो नमः, श्चत्तुभ्यः सङ्ग्रहीतृभ्यंश्च वो नमो नम्स्तक्षंभ्यो रथकारेभ्यंश्च वो नमो नमः कुलांलेभ्यः कुमिर्रभ्यश्च वो नमो नमः पुञ्जिष्टेँभ्यो निषादेभ्यंश्च वो नमो नमं इषुकुद्धो धन्वकुद्धांश्च वो नमो नमो मृग्युभ्यः श्वनिभ्यंश्च वो नमो नमः श्वभ्यः श्वपंतिभ्यश्च वो नमो भ्वायं च रुद्रायं च नमेः शुर्वायं च पशुपतंये च नमो नीलंग्रीवाय च शितिकण्ठांय च नमेः कप्दिने च व्युप्तकेशाय च नमेः सहस्राक्षायं च श्वतधंन्वने च नमो गिरिशायं च शिपिविष्टायं च नमो मीद्धंहंमाय चेषुंमते च नमो ह्स्वायं च प्रथमायं च नमे अाशवें च वर्षीयसे च नमो वृद्धायं च स्वृद्धाने च नमो अग्नियाय च प्रथमायं च नमे आशवें चाजिरायं च नमः शीघ्रियाय च शीभ्याय च नमे ऊर्म्याय चावस्वन्याय च नमेः स्रोतस्याय

च द्वीप्यांय च॥५॥
नमीं ज्येष्ठायं च किन्छायं च नमः पूर्वजायं चापरजायं च नमों मध्यमायं चापगुल्भायं च
नमों जघन्यांय च बुद्रियाय च नमः सोभ्यांय च प्रतिस्यांय च नमो याम्यांय च क्षेम्यांय
च नमं उर्व्यांय च खल्यांय च नमः श्लोक्यांय चावसान्यांय च नमो वन्यांय च कक्ष्यांय
च नमः श्रुवायं च प्रतिश्रुवायं च नमं आशुषेणाय चाशुरंथाय च नमः श्रुतायं च श्रुतसेनायं
च नमों वर्मिणे च वर्ष्विने च नमों बिल्मिने च कविचने च नमः श्रुतायं च श्रुतसेनायं
च॥६॥

नमों दुन्दुभ्यांय चाऽऽहन्न्यांय च नमों धृष्णवें च प्रमृशायं च नमों दूतायं च प्रहिंताय च नमों निष्क्षिणें चेषुधिमतें च नमंस्तीक्ष्णेषंवे चाऽऽयुधिनें च नमेः स्वायुधायं च सुधन्वंने च नमः स्रुत्यांय च पथ्यांय च नमः काट्यांय च नीप्यांय च नमः सूद्यांय च सर्स्यांय च नमों नाद्यायं च वैशन्तायं च नमः कूप्यांय चावट्यांय च नमो वर्ष्यांय चावर्ष्यायं च नमों मेघ्यांय च विद्युत्यांय च नमं ईप्रियांय चाऽऽत्प्यांय च नमो वात्यांय च रेष्मियाय च नमों वास्त्व्यांय च वास्तुपायं च॥७॥ नमः सोमाय च रुद्रायं च नमंस्ताम्रायं चारुणायं च नमः शुङ्गायं च पशुपतंये च नमं उग्रायं च भीमायं च नमों अग्रेवधायं च दूरेवधायं च नमों हुन्ने च हनीयसे च नमों वृक्षेभ्यो हिरेकेशेभ्यो नमंस्ताराय नमः शुम्भवें च मयोभवें च नमः शङ्करायं च मयस्करायं च नमः शिवायं च शिवतंराय च नम्स्तीर्थ्याय च कूल्यांय च नमः पार्याय चावार्याय च नमः प्रतरंणाय चोत्तरंणाय च नमं आतार्याय चाऽऽलाद्यांय च नमः शष्य्याय च फेन्यांय च नमः सिकृत्यांय च प्रवाह्यांय च॥८॥ नमं इरिण्यांय च प्रपथ्यांय च नमः किश्शिलायं च क्षयंणाय च नमः कप्दिने च पुलुस्तये च नमो गोष्ठ्यांय च गृह्यांय च नम्स्तल्प्यांय च गेह्यांय च नमः काट्यांय च गह्यांय च नमों हद्य्यांय च निवेष्यांय च नमः पाश्मव्यांय च रज्ञस्यांय च नमः शुष्क्यांय च हिर्त्यांय च नमो लोप्यांय चोल्प्यांय च नमं ऊर्व्याय च सूर्याय च नमः पार्थाय च नमः सुष्क्यांय च नमो लोप्यांय चोल्प्यांय च नमं अख्विदते च प्रिक्षिदते च पर्णाय च पर्णश्वांय च नमोऽपग्रमांणाय चाभिघ्रते च नमं आख्विदते च प्रिक्षिदते

च नमों वः किरिकेभ्यों देवाना हुं हृदयेभ्यों नमों विक्षीणकेभ्यों नमों विचिन्वत्केभ्यों नमं आनिर्हृतेभ्यों नमं आमीवृत्केभ्यः॥९॥ द्रापे अन्धंसस्पते दरिद्रन्नीलंलोहित। एषां पुरुषाणामेषां पंशूनां मा भेमाऽरो मो एषां किं चनाऽऽमंमत्॥ या ते रुद्र शिवा तुनः शिवा विश्वाहंभेषजी। शिवा रुद्रस्य भेषजी तयां नो मृड जीवसें॥ इमा र रुद्रायं त्वसें कप्रदिनें क्षयद्वीराय प्रभरामहे मृतिम्॥ यथां नः शमसंद्रिपदे चतुंष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामें अस्मिन्ननांतुरम्॥ मृडा नो रुद्रोत नो मयंस्कृधि क्षयद्वीराय नमंसा विधेम ते। यच्छं च योश्च मनुरायजे पिता तदंश्याम् तवं रुद्र प्रणीतौ॥ मा नो महान्तंमुत मा नो अर्भकं मा न उक्षंन्तमुत मा ने उक्षितम्। मा नो वधीः पितरं मोत मातरं प्रिया मा नंस्तुवों रुद्र रीरिषः॥ मा नंस्तोके तनये मा न आयुष्टि मा नो योष मा नो अर्थेष रीरिषः। वीरात्मा नो रुद्र भामितो क्षीरद्रविष्यंन्तो नमंसा विधेम

गोषु मा नो अश्वेषु रीरिषः। वीरान्मा नो रुद्र भामितो वंधीर्ह्विष्मन्तो नर्मसा विधेम ते॥ आरात्ते गोघ्र उत पूरुषघ्रे क्षयद्वीराय सुम्नम्स्मे ते अस्तु। रक्षां च नो अधि च देव ब्रूह्यधां च नः शर्म यच्छ द्विबर्हाः॥ स्तुहि श्रुतं गर्तसदं युवानं मृगं न भीममुंपह्लुमुग्रम्। मृडा जरित्रे रुद्र स्तवानो अन्यं ते अस्मन्नि वंपन्तु सेनाः॥ परिणो रुद्रस्यं हेतिर्वृणक्तु परि त्वेषस्यं दुर्मितरघायोः। अवं स्थिरा मुघवंद्र्यस्तनुष्व मीद्वंस्तोकाय तनयाय मृडय॥ मीद्वंष्टम् शिवंतम शिवो नः सुमनां भव। प्रमे वृक्ष आयुंधं निधाय कृत्तिं वसान आ

यश्चं नो द्वेष्टि तं वो जम्भें दधामि॥११॥

चंरु पिनांकं बिभ्रदा गंहि॥ विकिरिद विलोंहित नर्मस्ते अस्तु भगवः। यास्ते सहस्र हेतयोऽन्यम्स्मन्नि वंपन्तु ताः॥ सहस्रांणि सहस्रधा बांहुवोस्तवं हेतयः। तासामीशांनो भगवः पराचीना मुखां कृधि॥१०॥

सहस्राणि सहस्रशो ये रुद्रा अधि भूम्याँम्। तेषा ५ सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि॥

अस्मिन् मंहत्यंर्णवेंऽन्तरिक्षे भवा अधि॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वा अधः, क्षंमाचराः॥ नीलंग्रीवाः शितिकण्ठा दिव र रुद्रा उपंश्रिताः॥ ये वृक्षेषुं सस्पिअंग् नीलंग्रीवा विलोहिताः॥ ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपिदिनः॥ ये अन्नेषु विविध्यन्ति पात्रेषु पिबंतो जनान्॥ ये पृथां पंथिरक्षंय ऐलबृदा यृव्युधः॥ ये तीर्थानि प्रचरंन्ति सृकावंन्तो निषक्षिणः॥ य पृतावंन्तश्च भूयारं सश्च दिशों रुद्रा वितस्थिरे॥ तेषारं सहस्रयोजनेऽव धन्वांनि तन्मसि॥ नमों रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यां येऽन्तरिक्षे ये दिवि येषामन्नं वातो वर्षिमेष्वस्तभ्यो दश् प्राचीर्दशं दक्षिणा दशं प्रतीचीर्दशोदींचीर्दशोर्वास्तेभ्यो नमस्ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो

[त्र्यंम्बकं यजामहे सुगुन्धिं पुंष्ट्रिवर्धनम्। उर्वा्रुकिमिव् बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय् माऽमृताँत्॥ यो रुद्रो अग्नौ यो अपस् य ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवनाऽऽविवेश तस्मै रुद्राय नमो अस्तु॥ तमुष्टुहि यः स्विषुः सुधन्वा यो विश्वस्य क्षयंति भेषजस्यं।

(ऋक्) यक्ष्वांमहे सौमन्सायं रुद्रं नमोंभिर्देवमसुरं दुवस्य॥ अयं मे हस्तो भगवान्यं मे भगवत्तरः। अयं में विश्वभेषजोऽयं शिवाभिमर्शनः॥

ये ते सहस्रंम्युतं पाशा मृत्यो मर्त्याय हन्तेवे। तान् युज्ञस्यं मायया सर्वानवं यजामहे। मृत्यवे स्वाहां मृत्यवे स्वाहां॥ ओं नमो भगवते रुद्राय विष्णवे मृत्युंर्मे पाहि। प्राणानां ग्रन्थिरसि रुद्रो मां विशान्तकः। तेनान्नेनांप्यायुस्व॥ नमो रुद्राय विष्णवे मृत्युंर्मे पाहि॥]

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

॥ चमकप्रश्नः॥

अग्नांविष्णू स्जोषंसेमा वर्धन्तु वां गिरंः। द्युम्नैर्वाजेंभिरागंतम्॥ वाजंश्च मे प्रस्वश्चं मे प्रयंतिश्च मे प्रसिंतिश्च मे धीतिश्चं मे ऋतुंश्च मे स्वरंश्च मे श्लोकंश्च मे श्रावश्चं मे श्रुतिंश्च में ज्योतिश्च में सुबंश्च में प्राणश्चं मेऽपानश्चं में व्यानश्च मेऽसुंश्च में चित्तं चं म् आधीतं च में वाक्चं में मनश्च में चक्षुंश्च में श्रोत्रं च में दक्षंश्च में बर्लं च म् ओजंश्च में सहंश्च म् आयुंश्च में ज्ञा चं म आत्मा चं में तुनूश्चं में शर्मं च में वर्मं च मेंऽङ्गांनि च मेऽस्थानिं च में परूर्ंषि च में शरीराणि च मे॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्। नीराजनम्— यो देवानां प्रथमं पुरस्ताद्विश्वाधियो रुद्रो महर्षिः।

हिर्ण्यगर्भं पंश्यत् जायंमान् स नो देवः शुभया स्मृत्याः संयुनक्तु॥ अनेन प्रथम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः महादेवः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥१॥

ज्यैष्ठ्यं च म आधिपत्यं च मे मृन्युश्चं मे भामश्च मेऽमंश्च मेऽम्भंश्च मे जेमा चं मे मिह्मा चं मे विर्मा चं मे प्रथिमा चं मे वृष्मां चं मे द्राघुया चं मे वृद्धं चं मे वृद्धिंश्च मे सृत्यं चं मे श्रद्धा चं मे जगंच मे धनं च मे वशंश्च मे त्विषिंश्च मे क्रीडा चं मे मोदंश्च मे जातं चं मे जिन्ष्यमाणं च मे सूक्तं चं मे सुकृतं चं मे वित्तं चं मे वेद्यं च मे भूतं चं मे भिव्ष्यचं मे सुगं चं मे सुपथं च म ऋद्धं चं म ऋद्धिंश्च मे क्रुप्तं चं मे क्रुप्तिंश्च मे मृतिश्चं मे सुमृतिश्चं मे॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्। नीराजनम्— यस्मात्परं नापंरमस्ति किश्चिद्यस्मान्नाणीयो न ज्यायौऽस्ति कश्चित्। वृक्ष इंव स्तब्धो दिवि तिष्ठत्येक्स्तेनेदं पूर्णं पुरुषेणु सर्वम्॥

अनेन द्वितीय-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः शिवः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥२॥ शां चं में मयंश्व मे प्रियं चं मेऽनुकामश्वं में कामश्व मे सौमनसर्श्वं मे भूद्रं चं में श्रेयंश्व में वस्यंश्व में यशंश्व में भगंश्व में द्रविणं च में यन्ता चं में धूर्ता चं में क्षेमश्व में धृतिश्व में विश्वं च में महंश्व में संविचं में ज्ञानं च में सूर्श्वं में प्रसूर्श्वं में सीरं च में ल्यश्वं म ऋतं चं मेऽनृतं च मेऽन्मित्रं च में उन्तिमृतं च में सुपा चं में सुदिनं च मे॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्। नीराजनम्— न कर्मणा न प्रजया धर्नेन त्यागेनैके अमृत्त्वमानुशुः। परेणु नाकुं निहितुं गुहांयां विभ्राजंदेतद्यतंयो विशन्ति॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

अनेन तृतीय-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>श्री-रुद्रः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥३॥ ऊर्क्न मे सूनृतां च मे पर्यश्च मे रसंश्च मे घृतं चं मे मधुं च मे सर्ग्धिश्च मे सपींतिश्च मे

कृषिश्चं मे वृष्टिश्च मे जैत्रं च म औद्भिद्यं च मे रियश्चं मे रायश्च मे पुष्टं चं मे पुष्टिश्च मे

विभु चं मे प्रभु चं मे बहु चं मे भूयंश्व मे पूर्णं चं मे पूर्णतंरं च मेऽक्षितिश्व मे कूयंवाश्च मे प्रमं च मे प्रश्नुंच मे प्रीह्यंश्व मे यवांश्व मे मार्षांश्व मे तिलांश्व मे मुद्राश्च मे खुल्वांश्व मे गोधूमांश्व मे मुस्रांश्व मे प्रियङ्गंवश्च मेऽणंवश्च मे श्यामकांश्व मे नीवारांश्व मे॥ धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्। नीराजनम्— वेदान्तविज्ञानसुनिश्चितार्थाः सन्त्यांस योगाद्यतंयः शुद्धसत्त्वाः। ते ब्रंह्मलोके तु परान्तकाले परांमृतात्परिमुच्यन्ति सर्वे॥ अनेन चतुर्थ-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः शङ्करः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥४॥ अश्मां च मे मृत्तिंका च मे गिरयंश्व मे पर्वताश्च मे सिकंताश्च मे वनस्पतंयश्च मे हिरंण्यं च मेऽयंश्च मे सीसं च मे त्रपृंश्च मे श्यामं चं मे लोहं चं मेऽग्निश्चं म् आपंश्च मे वीरुधंश्च म् ओषंधयश्च मे कृष्टपच्यं चं मेऽकृष्टपच्यं चं मे ग्राम्याश्चं मे प्शवं आर्ण्याश्चं यज्ञेनं कल्पन्तां वित्तं चं मे वित्तिश्च मे भूतं चं मे भूतिंश्च मे वस्तिश्चं मे कर्म च मे शाक्तिश्च मे एमंश्च म इतिंश्च मे गतिंश्च मे॥

नीराजनम्— दुह्रं विपापं प्रमें ऽश्मभूतं यत्पुंण्डरीकं पुरमध्यस् इस्थम्।
तृत्रापि दृहं गृगनं विशोकस्तस्मिन् यदन्तस्तदुपांसित्व्यम्॥
अनेन पश्चम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>नीललोहितः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो
भवतु॥५॥
अग्निश्चं म इन्द्रंश्च मे सोमश्च म इन्द्रंश्च मे सविता चं म इन्द्रंश्च मे सर्रस्वती च म इन्द्रंश्च

मे पूषा च म इन्द्रंश्च मे बृह्स्पतिंश्च म इन्द्रंश्च मे मित्रश्चं म इन्द्रंश्च मे वर्रणश्च म इन्द्रंश्च मे त्वष्टां च म इन्द्रंश्च मे पाता च म इन्द्रंश्च मे विष्णुंश्च म इन्द्रंश्च मेऽिश्वेनौं च म इन्द्रंश्च मे मुरुतंश्च म इन्द्रंश्च मे विश्वें च मे देवा इन्द्रंश्च मे पृथिवी च म इन्द्रंश्च मेऽन्तिरंश्चं च म इन्द्रंश्च मे दोशंश्च म इन्द्रंश्च मे पूर्णा च म इन्द्रंश्च मे प्रजापंतिश्च म इन्द्रंश्च मे॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम् यो वेदादौ स्वंरः प्रोक्तो वेदान्तें च प्रतिष्ठितः।

तस्यं प्रकृतिंलीनस्य यः परंः स महेश्वंरः॥

पात्नीवतश्चं मे हारियोजनश्चं मे॥

अनेन षष्ठम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>ईशानः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥६॥

अर्शुश्चं मे रिष्मिश्च मेऽदाँभ्यश्च मेऽधिपितिश्च म उपार्शुश्चं मेऽन्तर्यामश्चं म ऐन्द्रवायवश्चं मे मैत्रावरुणश्चं म आश्विनश्चं मे प्रतिप्रस्थानंश्च मे शुक्तश्चं मे मृन्थी चं म आग्रयणश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे ध्रुवश्चं मे वैश्वानुरश्चं म ऋतुग्रहाश्चं मेऽतिग्राह्यांश्च म ऐन्द्राग्नश्चं मे वैश्वदेवश्चं मे मरुत्वतीयांश्च मे माहेन्द्रश्चं म आदित्यश्चं मे सावित्रश्चं मे सारस्वतश्चं मे पौष्णश्चं मे

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्। नीराजनम्— सद्योजातं प्रंपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नमंः।

भुवे भवे नाति भवे भवस्व माम्। भुवोद्भवाय नर्मः॥

भूव भव नात भव भवस्व माम्। भूवाद्भवाय नमः॥
अनेन सप्तम वार नामेन भूगातान सर्वात्मकः विनयः सामितः

अनेन सप्तम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>विजयः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥७॥ इध्मश्चं मे बुर्हिश्चं मे वेदिश्च मे घिष्णियाश्च मे सुचंश्च मे चम्साश्चं मे ग्रावाणश्च मे स्वरंवश्च म उपर्वाश्चं मेऽधिषवंणे च मे द्रोणकल्शश्चं मे वाय्व्यानि च मे पूत्भृचं म आधवनीयंश्च म् आग्नींप्रं च मे हिव्धानं च मे गृहाश्चं मे सदंश्च मे पुरोडाशांश्च मे पच्ताश्चं मेऽवभृथश्चं मे स्वगाकारश्चं मे॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— वामदेवाय नमों ज्येष्ठाय नमेः श्रेष्ठाय नमों रुद्राय नमः कालांय नमः कलंविकरणाय नमो बलंविकरणाय नमो बलंप नमो बलंप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमों मुनोन्मनाय नमः॥

अनेन अष्टम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः <u>भीमः</u> सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥८॥

अग्निश्चं मे घर्मश्चं मेऽर्कश्चं मे सूर्यश्च मे प्राणश्चं मेऽश्वमेधश्चं मे पृथिवी च मेऽदितिश्च मे दितिश्च मे द्यौश्चं मे शक्चंरीर्ङ्गुलयो दिशंश्च मे यज्ञेनं कल्पन्तामृक्चं मे साम च मे स्तोमंश्च मे यज्ञंश्च मे दीक्षा चं मे तपंश्च म ऋतुश्चं मे ब्रतं चं मेऽहोरात्रयों वृष्ट्या बृंहद्रथन्तरे चं मे यज्ञेनं कल्पेताम्॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम्— अघोरैभ्योऽथ घोरैभ्यो घोरघोरंतरेभ्यः।

सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नर्मस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः॥

गर्भाश्च मे वथ्सार्श्व मे त्र्यविश्व मे त्र्यवी च मे दित्यवार्च मे दित्यौही च मे पश्चाविश्व मे पञ्चावी चं में त्रिवथ्सश्चं में त्रिवथ्सा चं में तूर्यवाचं में तूर्योही चं में पष्ठवाचे में पष्टौही चं

अनेन नवम-वार-जपेन भगवान सर्वात्मकः देवदेवः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवत्॥९॥

म उक्षा च मे वशा च म ऋषभश्च मे वहचे मेऽनड्वां च मे धेनुश्च म आयुर्यज्ञेन कल्पतां प्राणो यज्ञेन कल्पतामपानो यज्ञेन कल्पतां व्यानो यज्ञेन कल्पतां चक्षुंर्यज्ञेन कल्पताः श्रोत्रं यज्ञेनं कल्पतां मनों यज्ञेनं कल्पतां वाग्यज्ञेनं कल्पतामात्मा यज्ञेनं कल्पतां यज्ञो यज्ञेनं कल्पताम्॥

धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम् तत्पुरुंषाय विद्महें महादेवायं धीमहि। तन्नों रुद्रः प्रचोदयाँत्॥

अनेन दशम-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः भवोद्भवः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥१०॥ एकां च मे तिस्रश्चं मे पश्चं च मे सप्त चं मे नवं च म एकांदश च मे त्रयोंदश च मे पश्चंदश च मे सप्तदंश च मे नवंदश च म एकंवि शातिश्च मे त्रयोंवि शातिश्च मे पश्चंवि शातिश्च मे सप्तिव रेशतिश्च मे नविव रशतिश्च म एकंत्रि रशच मे त्रयं स्निरशच मे चतंस्रश्च मे उष्टौ चं मे द्वादंश च मे षोडंश च मे विश्शतिश्चं मे चतुंविंशतिश्च मेऽष्टाविंशतिश्च मे द्वात्रिरंशच मे पद्गिरंशच मे चत्वारिर्शचं मे चतुंश्चत्वारिर्शच मेऽष्टाचंत्वारिर्शच मे

वार्जश्च प्रसवश्चांपिजश्च ऋतुंश्च सुवंश्च मूर्घा च व्यश्चियश्चाऽऽन्त्यायनश्चान्त्यंश्च भौवनश्च भुवंनश्चाधिपतिश्च॥ धूपम्। दीपम्। नैवेद्यम्।

नीराजनम् ईशानः सर्वविद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मां शिवो में अस्त सदाशिवोम्॥

अनेन एकादश-वार-जपेन भगवान् सर्वात्मकः आदित्यात्मकः श्री-रुद्रः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवत्॥११॥

[इडां देवहर्मनुर्यज्ञनीर्बृहस्पतिरुक्थामदानिं शर्साषद्विश्वंदेवाः सूक्तवाचः पृथिवि मातर्मा मां हि सीर्मधुं मनिष्ये मधुं जनिष्ये मधुं वक्ष्यामि मधुं विद्रष्यामि मधुंमतीं देवेभ्यो वार्चमुद्यास र शुश्रूषेण्यां मनुष्येभ्यस्तं मां देवा अंवन्तु शोभायै पितरोऽनुंमदन्तु॥]

॥ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

